

မူဝါဒအကျဉ်းချုပ်၊ နိုဝင်ဘာလ၊ ၂၀၁၉

လုံခြုံရေးအား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်၌ ထားရှိခြင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးနှင့် တရားမျှတရေးကဏ္ဍများတွင် အများပြည်သူ၏ ထိန်းကျောင်း ကြီးကြပ်စီမံမှုနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်မှု

၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးနှင့် တရားမျှတမှုကဏ္ဍတို့တွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ပြောင်းလဲမှုများအား အသင့်အတင့် စတင်ခြေလှမ်းအစပျိုး လုပ်ဆောင်လာခဲ့ကြပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင်ပင် အဆိုပါကဏ္ဍများ၌ ပြည်သူတို့၏ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုများနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုများအတွက် အခန်းကဏ္ဍများ ပွင့်လာခဲ့ပြီး အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာများ၊ ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများမှလည်း ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခွင့် ရရှိလာကြပါသည်။ ပြည်သူအများစုကင်းလုံခြုံစွာဖြင့် အကြောက်တရားကင်းစွာ နေထိုင်နိုင်သည့် ငြိမ်းချမ်းပြီး စည်ပင်ဝပြောသော ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်တစ်ခု အဖြစ်ထူထောင်ရာတွင် အဆိုပါကဏ္ဍနှစ်ရပ်ကို ဟန်ချက်ညီညီ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အထူးအရေးကြီးမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများ

ပြည်သူများ၏ ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်မှုကဏ္ဍများ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများ၏ နယ်ပယ်အား အထိခိုက်မခံနိုင်သော အဖြစ်အပျက်များ ဖြင့်စတင်ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ ပညာရေး၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း၊ မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ လွတ်လပ်သော မီဒီယာကဏ္ဍ၊ ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည့်နည်းလမ်းများ

စစ်အုပ်ချုပ်မှု နှစ်ပေါင်း (၅၀) အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ အားလုံးသည် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ လက်အောက်တွင် တင်းကျပ်စွာချုပ်ကိုင်ခံခဲ့ရသည်။ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များအား ပြည်တွင်းတော်လှန်ပုန်ကန်မှုများမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် အားကောင်းသော လုံခြုံရေး ယန္တရားတစ်ခုအား ဗြိတိသျှကိုလိုနီတို့မှထူထောင်ခဲ့ရာ ထိုလုံခြုံရေးတပ်သည် အမျိုးသားများ ကြီးစိုးသည့် စစ်တပ်လက်ထဲသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပါသည်။ အများပြည်သူအပေါ် တင်းကြပ်စွာစောင့်ကြည့်မှုနှင့် မီဒီယာ၊ ပညာရေး၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် လွတ်လပ်သော မူဝါဒရေးရာ လေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများသည် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးနှင့် နိုင်ငံအပေါ်တိုက်ရိုက် ဝေဖန်အကဲဖြတ်မှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အဟန့်အတားဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တပ်မတော်သည် အရပ်သားထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုများမှ လွတ်မြောက်၍ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဆင်နွှဲနေခဲ့ပြီး မကြာခဏဆိုသလို အချို့သောဒေသများရှိ ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့အားပြန်လည်တိုက်ခိုက်လာနိုင်သည့် စစ်သည်များဖြစ်လာနိုင်သည်ဆိုသည့်အချက်ဖြင့် ၎င်းဒေသများရှိ လူထုတစ်ရပ်လုံးအား ပစ်မှတ်ထားမှုများရှိလာခဲ့ပါသည်။

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

လုံခြုံရေးနှင့် တရားမျှတမှုကဏ္ဍများ ဆိုသည်မှာ အစိုးရနှင့် ပြည်သူများအတွက် တရားမျှတရေးနှင့် လုံခြုံရေးတို့အား ပံ့ပိုးပေးရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခံထားရသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအားလုံးကို ဆိုလိုပါသည်။ ဤလေ့လာမှုသည် တပ်မတော်၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ အကျဉ်းထောင်များ၊ တရားရုံးများနှင့် ထောက်လှမ်းရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် အလေးပေးလေ့လာ ဆွေးနွေးထားပါသည်။

စစ်တပ်၊ ကာကွယ်ရေး၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ/တပ်မတော် - ၎င်းတို့သည် မြန်မာ့တပ်မတော်၏ အသုံးပြုနေကျ အခေါ်အဝေါ်များဖြစ်ပြီး တရားဝင်ထုတ်ဝေထားသော စာစောင်များတွင် ၎င်းတို့အား အပြန်အလှန် အသုံးပြုထားပါသည်။

“တပ်မတော်သည် ရွေးကောက်ခံ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များအားနောက်ထပ် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများလွှဲပြောင်းပေးရန်ကတိကဝတ်အတိအလင်းပြုထားသော်လည်း ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အရှိန်ဖြင့်ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန်ဆန္ဒရှိကြပြီး၎င်းတို့၏အတွေးအခေါ်အယူအဆပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကအကျိုးစီးပွားများကို ခြိမ်းခြောက်မည့် မည်သည့်ပြောင်းလဲမှုမျိုးကိုမဆိုလက်ခံခြင်းမရှိဘဲ တွန်းလှန်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။”

Saferworld ၏ “မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ဒီမိုကရေစီနည်းကျဖော်ဆောင်ခြင်း - တည်မြဲသည့် အမွေအနှစ်များနှင့် ရှေ့ဆက်ရမည့်ခရီးရှည်” ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ထုတ်ပြန်ထားသော အစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်းတစ်ခုအပေါ် အခြေခံ၍ ဤမူဝါဒစာစောင်ကို ပြုစုရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာစောင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးနှင့် တရားမျှတရေးကဏ္ဍတို့၌ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသည့်ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မီဒီယာများ၏ အခန်းကဏ္ဍများအား ပိုမိုတိုးတက်လာစေရန်အဓိကဖော်ပြဆွေးနွေးသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာအပြည့်အစုံတွင် လုံခြုံရေးနှင့် တရားမျှတရေးကဏ္ဍတို့အား ဒီမိုကရေစီနည်းကျဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အရပ်သားအစိုးရနှင့် စစ်တပ်အကြား အာဏာခွဲဝေခြင်းနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၏ လက်ရှိကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နေမှုများနှင့် အလေ့အထများကို ရှုထောင့် (၂) မျိုးဖြင့် အလေးအနက် ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။

လက်ရှိအချိန်တွင်တိုင်းပြည်ကိုအရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ပူးပေါင်းထားသည့် အစိုးရတစ်ရပ်မှ အုပ်ချုပ်လျက်ရှိပြီး ယင်းအစိုးရတွင် ပြည်သူလူထုက ရွေးချယ်ထားသော အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံမာ၍ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ရှိသည့် လျှို့ဝှက်သော စစ်တပ်များအကြား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အာဏာကို ခွဲဝေကျင့်သုံးကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ စစ်တပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးလောကမှ ဖယ်ခွာပေးရန် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ တောင်းဆိုလာခဲ့သည့် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် အစိုးရ၏ ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ သို့သော် စစ်တပ်သည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့တွင် ထိပ်ပိုင်းအကြီးအကဲများကို စစ်တပ်အရာရှိများသာ ခန့်အပ်အာဏာပေးအပ်ထားခြင်းဖြင့် လုံခြုံရေးနှင့် တရားမျှတရေးကဏ္ဍတို့၌ စစ်တပ်၏ မဟာဗျူဟာစစ်ဆင်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်တရားမျှတမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင်လွတ်လပ်စွာ အနီးကပ် ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပေသည်။

အာဏာရှင်ဆန်ဆန် သဘောထားများသည် နက်ရှိုင်းစွာ စီးဆင်းနေပြီး၎င်းကိုပြုပြင်ပြောင်းလဲရာတွင်လည်း တပ်မတော်မှဦးဆောင် ဖော်ဆောင်သည့် စည်းဝါးမိမိ၊ ဖြေးဖြေးမှန်မှန် ကူးပြောင်းနေခြင်းမျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ထိုပြောင်းလဲမှုသည်လည်း တပ်မတော်အား လွတ်လပ်စွာ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံရေးအင်အားများ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် ခွင့်ပြုထား ပေးပါသည်။ တပ်မတော်သည် ရွေးကောက်ခံ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ် များအားနောက်ထပ် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ လွှဲပြောင်းပေးရန် ကတိ ကဝတ်အတိအလင်း ပြုထားသော်လည်း ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အရှိန်ဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒရှိကြပြီး ၎င်းတို့၏ အတွေးအခေါ်အယူ အဆပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကအကျိုးစီးပွားများကို ခြိမ်းခြောက် မည့်မည်သည့် ပြောင်းလဲမှုမျိုးကိုမဆို လက်ခံခြင်းမရှိဘဲ တွန်းလှန်ကြ

မည်ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရယန္တရားတစ်ခုလုံးသည် စစ်တပ်အရာရှိဟောင်း များဖြင့်သာ ပြည့်နက်နေပြီး ၎င်းတို့၏ နောက်ခံအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေ အနေများကြောင့် အရပ်သားခေါင်းဆောင်များ၊ နိုင်ငံခြားသားများနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် မယုံကြည်မှုများ ရှိနေရုံသာမက ရာထူးဂုဏ်အဆင့်ဆင့်အပေါ်လည်း စွဲလမ်းခံမင်ကြပါသည်။ အချို့ကိစ္စ ရပ်များတွင် အသစ်ဝင်ရောက်လာသည့် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များ သည်ယခင်ရှိနှင့်ပြီးသော နည်းလမ်းဟောင်းများနှင့် ထင်မြင်ယူဆချက် များကို ရိုးရှင်းစွာ သဘောတူ လက်ခံကြခြင်း သို့မဟုတ် စစ်သားများတွင် သာလိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုများရှိသည်ဆိုသည့် ယုံကြည်မှုဖြင့် လုံခြုံ ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား တပ်မတော်မှ ဦးဆောင်ရန် လိုလိုလားလား အခွင့်ပေးကြခြင်းများလည်း ရှိနေပါသည်။

ပြည်သူများ၏ ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်မှု ကိစ္စရပ်များ

ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခြင်းတစ်ခုတည်းဖြင့် ခိုင်မာသော ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို တည်ဆောက်၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာများအား ရွေးကောက်ခံ အရာရှိများလက်သို့ ပေးအပ် လိုက်ခြင်းကလည်း လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များနှင့် စံနှုန်းများ အားအလိုအလျောက် ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထင် ရှားသည့် နိုင်ငံရေးသမားများအား လုံခြုံရေး အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ထိန်းချုပ်ခွင့်ပေးသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများ ပြုလုပ်ရုံသာကံသက် ဖြင့်ပြည်သူများ၏အကျိုးစီးပွားအတွက်အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများမှအလို အလျောက် ဆောင်ရွက်ပေးသည်ဟု မဆိုလိုနိုင်ပေ။ အရပ်သားခေါင်း ဆောင်များသည်ပင်လျှင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအပေါ် ရန်လိုသည့် နည်းလမ်းများ၊ ရာဇဝတ်မှုများအပေါ် ပြင်းပြင်းထန်ထန် အပြစ်ပေးသည့် နည်းလမ်းများ၊ အကျဉ်းထောင်များနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းများတွင် အာဏာရှင်ဆန်ဆန် ကိုင်တွယ်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက် ခြင်းအား လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အဖြစ် လက်ခံထားကြပါသည်။

လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဖော်ဆောင်နိုင်ရေး အတွက်လူတစ်ချင်းစီနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရ၏မလျော်မကန် ပြစ်ဒဏ်ပေးမည့်အပေါ် ကြောက်ရွံ့မှုမရှိဘဲ လုံခြုံရေးကဏ္ဍများတွင်တက် ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။ အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူတို့၏ ပါဝင်ဆွေးနွေးမှုနှင့် ဝေဖန်ချက်များ အားလွတ်လပ်စွာ အခွင့်ပေးခြင်းသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတစ်ခုလုံးအပေါ် အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်ပါသည်။

လုံခြုံရေးကဏ္ဍကို ပြည်သူများက ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုပေး ခြင်းသည် ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေသည့်အပြင် ဥပဒေနှင့်အညီ တာဝန်ခံမှု တာဝန်ယူမှုလည်း ရှိစေပါသည်။ မည့်သည့်အုပ်ချုပ်ရေးမဆို ပြည်သူဝန် ကိုထမ်းဆောင်ရမည်ဆိုပါကအဆိုပါအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည်ပြည်သူ များအပေါ် တာဝန်ယူမှုနှင့် ဝန်ခံမှုရှိရပေမည်။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင်လည်း အလားတူတာဝန်ယူမှုနှင့်တာဝန်ခံမှုမျိုးရှိရပေမည်။ အကယ်၍ပြည်သူ များအား ဘေးကင်းလုံခြုံစေရန် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် အသက် အိုးအိမ်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပေးရန် ရည်ရွယ်ပါက ၎င်းတို့၏ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုတို့ကို ခွင့်ပြုပေးရန် လိုအပ်ပါ သည်။^၁ လုံခြုံရေးအပေါ် အများပြည်သူ၏ ပါဝင်မှုမရှိဘဲ အထက်မှအောက် သို့အာဏာရှင်ပုံစံဖြင့် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက် ထောက်ပံ့ဆောင် ရွက်ပေး၍ မရနိုင်ပေ။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် အထူးအထက်တန်းလွှာများ၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ အခြားလူများမှ ကာ ကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် သဘောသာ သက် ရောက်နေပေလိမ့်မည်။^၂

“ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခြင်း တစ်ခုတည်း ဖြင့်ခိုင်မာသော ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို တည်ဆောက် ၍မရနိုင်သကဲ့သို့ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာများ အားရွေးကောက်ခံ အရာရှိများလက်သို့ ပေးအပ်လိုက် ခြင်းကလည်း လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ နှင့်စံနှုန်းများအား အလိုအလျောက် ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။”

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က“ဒီမိုကရေစီသည်ကွဲပြားခြားနားမှု များကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အဆိုပါ ကွဲပြားမှုများအား ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းပေးရန် တာဝန်ရှိကြောင်း” ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ အာဏာရှင် အစိုးရ သည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် မူဝါဒများအပေါ် ဝေဖန်မှုများကို

တိုက်ဖျက်ရမည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုအဖြစ်သာ ရှုမြင်ကြပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကောင်းမွန်သည့်စိတ်ဓာတ်တို့ဖြင့် စစ်မှန်သည့် ဆွေးနွေးမှုများမှတစ်ဆင့် အဓိကကွဲလွဲချက်များကို ပွင်းလင်းစွာဖလှယ်၍ ဖြေရှင်းရသည့်အယူအဆကို ဆုပ်ကိုင်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ သဘောထားကွဲလွဲမှုအားလုံးကို ချေမှုန်းရန် နိုင်ငံထက်စီးနင်းမှုကို အခြေခံသည့် အာဏာမခိုင်မြဲမှု လိုအပ်ကြောင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို လေ့ရှိပါသည်။^၁ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် မင်းအောင်လှိုင်ကပင်လျှင် “ဒီမိုကရေစီစနစ်သည်မြန်မာနိုင်ငံ၏ စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့် ဒီမိုကရေစီစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် အခြေခံသော သဘောသဘာဝကိုအလေးအထားဖော်ပြခြင်းမပြုမီ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ကွဲလွဲသော အမြင်များအား စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးရန်ဖြစ်ပြီး တူညီသောသဘောထားဖြင့် ပေါင်းစည်း နေထိုင်ကြရမည်” ဟုဆိုပါသည်။^၂

ပြည်သူတို့သည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက် ခွင့်ရှိကြရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွက် လုပ်ခလစာအပါအဝင် လုံခြုံရေးအတွက် အခွန်များပေးဆောင်ရပါသည်။ ၎င်းပြည်သူများသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ လှုပ်ရှားသော ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြပြီး ၎င်းတို့ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ အကျိုးဆက်ကို ခံစားနေကြရပါသည်။ လုံခြုံရေးကိုမည်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်နေကြောင်းနှင့်အဘယ့်ကြောင့်ဆောင်ရွက်ရကြောင်း ပြည်သူများအား သိရှိစေခြင်းဖြင့် ပြည်သူများမှ တာဝန်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုစိတ်တို့ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ ကိစ္စရပ်အဖြစ်အပျက်များအား သတင်းပို့ခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်နေဆဲကိစ္စရပ်များအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။

ဤလေ့လာမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့သူများမှ ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ ကူးပြောင်းရေး ကနဦးအဆင့်ကတည်းကပင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၌ ပြည်သူများနှင့်လက်တွဲဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြပါသည်။ ပြည်သူလူထုနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အများစုသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အပေါ် နိုင်ငံရေးအရ မျှော်လင့်ချက်များ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ယုံကြည်မှုထားခဲ့ကြပေသည်။ လက်ရှိ NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်သူတို့၏ လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ ၎င်းတို့၏ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များနှင့် တောင်းဆိုထားသည့် အချက်များအား ဆောင်ရွက်ပေးရန် ပြည်သူများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး အသိအမြင်ရှိရန်အထူးအရေးကြီးပါသည်။ ယင်းအချက်သည် ရင့်ကျက်သော ဒီမိုကရေစီစနစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။

ပြည်သူများ၏ ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့သည် ပြည်သူများအတွက် ပေးထားသည့် အခွင့်အရေးအပေါ် မူတည်နေပါသည်။ မီဒီယာများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံများ၊ အသိပညာပေးသူများ၊ ရှေ့နေများ၊ ပညာရှင်များနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြရပါမည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ကြသူများသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်သိမှုနှင့် တုံ့ပြန်နိုင်မှုတို့အား တိုးမြှင့်ပေးရာတွင်

အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ပြည်သူများအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ရေးနှင့် ပြည်သူများ၏အသံကို အစိုးရမှ နားထောင်ပေးရေးတို့အတွက် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါသည်။

“
ထို့ပြင် ပြည်သူများ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အာဏာမညီမျှမှုကို ပိုမိုခိုင်မာစေခြင်းမျိုး မဖြစ်ရန် အလွန်လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာ - လူနည်းစုများနှင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် လူအများစုမှ ဘေးဖယ်ထားခြင်းမျိုး မပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုမီဒီယာများတွင်လည်း အမုန်းစကားများဖြင့် တက်လာမှုအပေါ် ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံ လုံခြုံရေးအတွက် အာဏာရှင်ဆန်ဆန် အကြမ်းဖက်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ဖြေရှင်းမှုများအား ပြည်သူများက ထောက်ခံလာလျက်ရှိသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင်ပြည်သူများ၏ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုသည်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အာဏာမညီမျှမှုကို ပိုမိုခိုင်မာစေခြင်းမျိုး မဖြစ်ရန် အလွန်လိုအပ်ပါသည်။^၃ ဥပမာ - လူနည်းစုများနှင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် လူအများစုမှ ဘေးဖယ်ထားခြင်းမျိုး မပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် လူများစု လွှမ်းမိုးခြင်းဝါဒဆိုရာတွင် လူနည်းစုအား ကိုယ်စားပြုသော အဖွဲ့အတွက် ဥပဒေရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးရာအရ ကာကွယ်ပေးမှုတို့ အညီအမျှ ဖန်တီးပေးရန်လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အာဏာပိုင်တို့သည် ပြည်သူတို့၏ ဝန်ကိုထမ်းရန်နှင့် အများပြည်သူ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကိုယ်စားပြု ဆောင်ရွက်ရန်တာဝန်ရှိပြီး အင်းအားကြီးအုပ်စု၏တောင်းဆိုမှုကိုသာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် မဟုတ်ပေ။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများ၏ နယ်ပယ်အား အထိခိုက်မခံနိုင်သော အဖြစ်အပျက်များဖြင့် စတင်ဖွင့်လှစ်ခြင်း

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အများပြည်သူပါဝင်နိုင်သည့် နယ်ပယ်သည် သိသာစွာ ပွင့်လင်းလာခဲ့ပါသည်။ ယခင်ကာလများတွင် မီဒီယာများအပေါ် ကြိုတင်ဆင်ဆာဖြတ်ခံရမှုများကြောင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ရေးရာကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်ပြီး စစ်တပ်၏ တရားဝင်အရင်းအမြစ်များမှ ထုတ်ပြန်ဖြန့်ဝေသော သတင်းအချက်အလက်များမှအပ မည်သည့် အဓိပ္ပါယ်ရှိသော အများပြည်သူဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအတွက် တာဆီးမှုဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများအပေါ် ပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း အခြေအတင် ဆွေးနွေးခြင်းမျိုး မရှိခဲ့ပေ။ ပြည်သူများ ဆန္ဒပြမှုများကို မဆိုထားနှင့် ပြည်သူများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများအား လုံးလုံးတားမြစ်ပိတ်ပင်သည့်အပြင် လူ (၅) ဦးအထက် စုဝေးခြင်းတို့အား တရားဝင် ကန့်သတ်တားမြစ်ထားခဲ့ပါသည်။ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့များကလည်း NLD ထောက်ခံသူများနှင့် အခြားနိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းများအား အနှောင့်အယှက်ပေး၍ ပုံမှန်ရုံးတင် စစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်ကာ ထောင်ချခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတိုင်မီအထိ အကျဉ်းထောင်များတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားပေါင်း (၂၀၀၀) ဦးကျော်ရှိခဲ့ပါသည်။^၆

ယနေ့ကာလတွင် ပြည်သူများသည် လွတ်လပ်စွာ စုဝေးဟောပြောလာနိုင်ကြပါသည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး

ပြဿနာများအပါအဝင် နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများအား လူထုဟောပြောပွဲများနှင့် မီဒီယာများတွင် ပုံမှန်ထုတ်ပြန်လာနိုင်ကြပါသည်။ သတင်းစာများတွင်လည်း ကြိုတင်ဆင်ဆာဖြတ်မှုများ မရှိတော့သကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိကပိုင် နေ့စဉ်သတင်းစာများအား ထုတ်ဝေခွင့်ပြုခဲ့ပေသည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း အကြောင်းအရာ ခေါင်းစဉ်အများစုအပေါ် ပွင့်လင်းစွာ ပြောဆိုလာနိုင်ကြပါသည်။ အရပ်ဖက်လူမှုဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပနိုင်ပြီး အစီရင်ခံစာများကိုလည်း ယခင်နှစ်များထက် ပိုမိုလွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိလာနိုင်ကြပေသည်။ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများကိုလည်း ရုပ်မြင်သံကြားမှတစ်ဆင့် ထုတ်လွှင့်ပေးလျက်ရှိသည့်နည်းတူ နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်သည့် အစည်းအဝေးများကိုပါ ထုတ်လွှင့်ပေးသည့်အတွက် လက်နက်ကိုင်များသည်ပင်လျှင် ၎င်းတို့၏ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုများနှင့် နိုင်ငံရေးအမြော်အမြင်တို့အား ပြည်သူများနှင့်တိုက်ရိုက် ပြောဆိုလာနိုင်ကြပါသည်။^၇

သို့သော်တပ်မတော် (နှင့် အချို့သော အရပ်သားခေါင်းဆောင်များ) အနေဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်အပေါ် ပိတ်ပင်ရန်နှင့် အကြောင်းအရာအချို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆွေးနွေးကြရာ၌ ကြောက်ရွံ့မှုနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုတို့ အချို့ကျန်ရှိနေစေရန် တရားရုံးများသို့ ပြန်လည် ဦးလှည့်လာကြ

ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်များတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားလျှော့နည်းသွားသော်လည်း နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် သတင်းထောက်များသည် ၎င်းတို့တာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခြင်းအတွက် တရားစွဲဆိုမှုများကြောင့် မြင့်စွာ ခံရလေ့ရှိပြီး ပုံမှန် ဖိအားပေးနှောက်ယှက်မှုများကိုလည်း ခံကြရပါသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ် မှစတင်၍ “အသရေဖျက်မှု” အမှုပေါင်း အနည်းဆုံး (၂၀၀) မှုခန့်ရှိခဲ့ရာ အများစုသည် တပ်မတော်က စွဲဆိုထားခြင်း သို့မဟုတ် ယင်းတို့အား ထောက်ခံသူအရပ်သားများမှ အာဏာပိုင်များအပေါ် ဝေဖန်မှုများကို တုန့်ပြန်ခြင်းများဖြစ်ပါသည်။^၆ ၎င်းတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားသည့် နေရာများရှိ ပြည်သူများအား စစ်တပ်၏ လူ့အခွင့်အရေး အလွဲသုံးစားမှုကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်သော အသိပညာ မြှင့်တင်ပေးသည့် အမှုများ အများအပြား ပါဝင်ပါသည်။^၇ ဥပဒေတွင် အသရေဖျက်မှုဆိုရာ အဓိပ္ပါယ်များကို တိကျစွာ ဖွင့်ဆိုနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ၎င်းတွင်ပါဝင်သည့် ဖော်ပြချက်များသည် မှန်ကန်မှု ရှိမရှိနှင့်အကယ်၍ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အယူအဆများသာ ဟုတ်၊ မဟုတ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုမျိုးလည်း မရှိပေ။^၈

ပြည်သူလူထုသည် အများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လှုပ်ရှားမှုများနှင့် စုဝေးပွဲများကို လွတ်လပ်စွာ ကျင်းပခွင့် ပိုမိုရလာသော်လည်း အဆိုပါ အခွင့်အရေးများသည် မကြာသေးမီ နှစ်များအတွင်း ထပ်မံလျှော့နည်းသွားခဲ့ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြတောင်းဆိုသူများသည် စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်အတွက် ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိရန် ကြာမြင့်စွာ ဆက်လက်တင်ပြရပြီး အကယ်၍ အဆိုပါအမိန့်အတိုင်းမလိုက်နာပါက ဖမ်းဆီးခံရခြင်း သို့မဟုတ် အကျဉ်းချခြင်းတို့ခံရနိုင်ပါသည်။^၉ သက်ငယ်မုဒိန်းမှုများတွင် ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် ဝေဖန်သည့် အရွယ်မရောက်သေးသူများအတွက် တရားမျှတမှု ပိုမိုတိုးတက်စေရေးအား တောင်းဆိုလှုံ့ဆော်စည်းရုံးသူအား ရဲတပ်ဖွဲ့က အသရေဖျက်မှုဖြင့် စွဲချက်တင်ထား၍ ၎င်း၏ ဘက်စာရင်းအား ရာဇဝတ်မှု စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဌာန၏ အကြံပေးချက်အရ ပိတ်ထားခဲ့ပါသည်။^{၁၀} ၂၀၁၃ ခုနှစ် မေလတွင် ရန်ကုန်၌ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုကို အဓိကရုဏ်း နှိမ်နင်းရေးရဲများက အရပ်သားဝတ်စုံများဖြင့် ကြမ်းဖက်ဖြိုခွဲခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲမှုများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။^{၁၁}

တစ်ဦးချင်းစီနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရက ချမှတ်ထားသော ကန့်သတ်ချက်များအား ကွဲပြားစွာ တုံ့ပြန်ကြပါသည်။ အချို့သည် ဖြေးဖြေးနှင့်လက်တွေ့ ကျကျလုပ်ကိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပြီး လုံခြုံစွာ စောင့်ရှောက်၍ အတားအဆီးများကို တစ်ဆင့်ချင်း ဖြိုခွင်းရန် ကြိုးပမ်းကြပါသည်။ အခြားသူများမှာ ၎င်းတို့ အခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုရန် ကြိုးစားကြပြီး အာဏာရှင်များနှင့် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ရန် မတွန့်ဆုတ်ကြပေ။ ၎င်းတို့နည်းလမ်း နှစ်ခုလုံးသည် ဒီမိုကရေစီနှင့်အညီ ပိုမိုတရားမျှတသော လုံခြုံရေးကဏ္ဍ တိုးတက်မှုအတွက် အဖြေရှာပေးရန် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ဆက်လက် ပါဝင်နေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပညာရေး

“

မည်သည့် အသိုင်းအဝိုင်းတွင်မဆို ပညာတတ်များသည် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းတို့သည် ပြည်သူများအား နှိုးဆော်ပေးနိုင်သူများ၊ အကြံဉာဏ်သစ် ပေးနိုင်သူများ၊ အမြင့်သို့ တွန်းပို့ပေးနိုင်သောသူများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အာဏာရှင် စိတ်ဓာတ်ရှိသောသူများနှင့် မေးခွန်းထုတ်တတ်သော စိတ်ဓာတ်ရှိသူများအကြား အမြဲတစ်စေ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။ ထိုလူမျိုးနှစ်ဦးသည် မည်သည့် အခါမျှ အတူယှဉ်တွဲလျှောက်လှမ်းနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

အောင်ဆန်းစုကြည်၊ ၁၉၉၁^{၁၂}

”

လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် ဒီမိုကရေစီရရှိရေးမှာ လုံခြုံရေးကိစ္စများနှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍစီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့နှင့် ပတ်သက်သော ပညာရေးကို တိုး၍ သင်ယူခွင့် ရရှိနိုင်မှုအပေါ် မူတည်နေပါသည်။ လွတ်လပ်သော ပညာပေးသူတစ်ဦး ရှင်းပြသည်မှာ “[ပညာသင်ကြားရေးအတွက်] လုံခြုံရေးအယူအဆကို ဦးစားပေးရပါမည်။ သို့သော် စစ်တပ်သည် ထိုအယူအဆသဘောထားကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားပါသည်။ ၎င်းသည် နိုင်ငံ၏ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးကို ကိုယ်စားပြုသင့်ပေသည်။ ယင်းကို စစ်တပ်က ထိန်းချုပ်ထားရမည့် ကိရိယာသဖွယ် အသုံးမပြုသင့်ပေ” ဟု ရှင်းပြပါသည်။^{၁၃}

ပထမဆုံးအနေဖြင့် ပညာရေးကို ပြည်သူများအား လူသားအားလုံး၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် စံနှုန်းသစ်များနှင့်အစိုးရနှင့် ဆက်ဆံရေးအသစ်များအပေါ် အသိရှင်သန်နေစေရေး တွန်းအားပေးနိုင်မည့်အရာအဖြစ် မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုမှ ၎င်းတို့၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများနှင့် အစိုးရ၏ အခြေခံတာဝန်ဝတ္တရားများအား သိရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြဿနာများကို ဆွေးနွေးနိုင်မည့် နည်းပညာ ပိုင်းဆိုင်ရာဗဟုသုတရှိသော နယ်ပယ်စုံမှ ကျွမ်းကျင်သည့် အရပ်သားခေါင်းဆောင်များစွာ လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား သင့်တော်သော ခေါင်းဆောင်မှု၊ မူဝါဒချမှတ်ခြင်း၊ ရသုံးငွေချထားပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုများအတွက် အရေးပါသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းမှ ပညာရှင်ဖြစ်လာသူ တစ်ဦးကမူ “အရပ်သားလွှတ်တော်အမတ်များသည် လုပ်ရည်ကိုင်ရည် အကန့်အသတ် ရှိကြသည်။ ကဏ္ဍအားလုံးအတွက် လုံခြုံရေး ပညာရှင်များ ကျွန်ုပ်တို့လိုအပ်ပါသည်။ စစ်တပ်နှင့်ရဲအတွက်သာ မဟုတ်။ လက်နက်ကိုင်ဆောင် ထားကြသူများအတွက်သာမဟုတ်” ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။^{၁၄}

လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် စစ်တပ်၏ ကျောထောက် နောက်ခံရှိသူများက ထိန်းချုပ်ခွင့်များစွာ ရရှိနေသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ခုတည်း မဟုတ်ပေ။ အရိုးရှင်းဆုံးမှာ ၎င်းတို့သည်သာ မှန်ကန်သော ဗဟုသုတနှင့် အတွေ့အကြုံရှိသူများဖြစ်ကြသည်ဟု ယူဆနေကြသော ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤအတွေးအခေါ်သည် အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရ၊ လွှတ်တော်၊ တရားစီရင်ရေးနှင့် ပြည်သူတို့ အကြားကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တည်တံ့နေခဲ့ပါသည်။ မျိုးဆက်သစ်ခေါင်း ဆောင်များတွင် အမျိုးသမီးများအပါအဝင် ဘက်ပေါင်းစုံမှ လူများသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် ယုံကြည်ချက်ရှိရှိ၊ ဩဇာရှိစွာ ပြောဆိုပါဝင်လာနိုင် ရန်လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။

ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပတွင် ကာကွယ်ရေး၊ ရဲလုပ်ငန်း၊ အကျဉ်းဦးစီး လုပ်ငန်း၊ တရားမျှတမှုနှင့် အခြားလုံခြုံရေးနှင့်ဆိုင်သော အတွေးအခေါ် များနှင့်အလေ့အထများ၏ဘာသာရပ်များကိုသင်ယူနိုင်မည့်အရပ်သား လုံခြုံရေး ပညာရှင်များလည်းရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့သော ပညာရှင် များသည် ထိုခေါင်းစဉ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စာပေများကို ထုတ်ဝေကာ နက်ရှိုင်း၍ ထိရောက်သော မူဝါဒနှင့် အတွေးအခေါ်များဖြင့် ၎င်းဘာသာ ရပ်နှင့်ဆိုင်သော ဆွေးနွေးမှုများတွင် အကျယ်တဝင့် ပါဝင်နိုင်မည် ဖြစ် ပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးက အလေးထား ပြောကြားခဲ့သည်မှာ “လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အရပ်သားပညာရှင်များကို လက်ချိုးရေတွက်လိုပင် ရ နိုင်ချိန်မှာ တပ်မတော်သား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များမှာမူ ထိုပညာ ရပ်များကို အဆင့်မြင့်မြင့် လေ့ကျင့်သင်ယူခွင့်ရခဲ့ကြသည်။ အများစုမှာ ရုရှားနိုင်ငံတွင် လေ့ကျင့်သင်ကြားထားသူများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ (လုံခြုံရေးနှင့်ဆိုင်သော စွမ်းရည်) တွင်ကွာခြားချက် အလွန်ကြီးမား လာရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအချက်သည် ပြဿနာကြီးတစ်ရပ်ပင် ဖြစ် ပါသည်။”^{၁၀} နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ခေါင်း ဆောင်များက မြန်မာပညာရှင်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီဝင်များနှင့် ငြိမ်း ချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသောသူများ အားထား ရာအဓိကကျသည့်အရင်းအမြစ်ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်နေကြရာ ၎င်းတို့၏ လက် တွေ့ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုသည် မည်မျှအရေးပါကြောင်းကို ပြသလျက် ရှိနေပေသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင်များ၊ အထောက် အကူပြုအဖွဲ့များ၊ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ ဂျာနယ်လစ်များ၊ ရှေ့နေများ၊ အခြားသော ရပ်ရွာတွင်းမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအားလည်း လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာအတွေးအခေါ်များကိုသင်ကြားပေးသည့်သင်တန်းတိုများပေးခြင်း၊ သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာ ဘွဲ့သင်တန်းများတက်ရောက် စေခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် များစွာအကျိုးရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ နည်းပညာပါသည့် အကြံပြုချက်များ၊ အခြေအတင်ဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်မှာ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများကို သိနားလည်နိုင်ခြင်း ဖြင့်လူ့အခွင့်အရေး၊ တရားစီရင်ရေး၊ ကျား-မရေးရာတန်းတူညီမျှရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘတ်ဂျက်ကြီးကြပ်ရေးနှင့် အခြား သောယေဘုယျအကြောင်းအရာမျိုးစုံကို ဆောင်ရွက်နေသော အရပ် ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအတွက် များစွာအကျိုးရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးပညာပေး လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နေသော အရပ် ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို ဦးဆောင်နေသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်း သားဟောင်းတစ်ဦးက ၎င်းသည် ထောင်တွင်အကျဉ်းကျနေစဉ်အတွင်း နိုင်ငံရေးသိပ္ပံနှင့်အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးအကြောင်းကိုပထမ ဆုံးအကြိမ် ဖတ်ရှုခဲ့ရစဉ်က လွန်စွာအားတက်ခဲ့ရကြောင်း ရှင်းပြခဲ့ပါ သည်။ “ကျွန်တော်တို့ ဒီအကြောင်း ဘာမှမသိခဲ့ဘူးဆိုတာ နားလည် လိုက်ပါတယ်” ဟု ၎င်းကဆိုပါသည်။ “ကျွန်တော်တို့အစိုးရနဲ့ ပတ်သက် ပြီးနစ်နာမှုတွေ ရှိခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ စနစ်တွေ၊ ဖွဲ့စည်းပုံတွေကို မသိခဲ့ ကြဘူး။ ဒါကြောင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေကို ဒီအကြောင်းသင်ပေးရင် ကောင်းမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေ ယေဘုယျ အားဖြင့် ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဗဟုသုတ မရှိကြသေးလို့ပါ” ဟူ၍ သုံး သပ်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် စာသင်ခန်းများသည် အရပ်ဘက်နှင့် စစ်ဘက်တို့အကြား နားလည်မှု ပျိုးထောင်ပေးရန် နယ်မြေကောင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဘုံနားလည်မှုနှင့် တန်ဖိုးများ မွေးမြူပေးနိုင်ရေးအတွက် အရပ်ဘက်နှင့်စစ်ဘက်ပညာရေးဌာနမှာ ပညာရှင်များအကြား အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ပူးပေါင်းပညာဆည်းပူးမှုများသည် အထူးအရေးပါသော အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့မလုပ်ဆောင်နိုင်ပါက အရပ်ဘက် နှင့်စစ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များအကြား နိုင်ငံတော်၏ ဦးစားပေးကိစ္စရပ် များနှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်ရမည့် နည်းလမ်းများတွင် အမြင်များ ဆက်လက်ကွဲပြားနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်သူ့တက္ကသိုလ်များ

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခများသည် လုံခြုံရေးနှင့် မဟာ ဗျူဟာလေ့လာရေးဆိုင်ရာ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့တစ်ရပ်ကို စတင်နိုင်ရန် ကြိုး ပမ်းဆောင်ရွက်နေကြရာ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် စတင်နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ရ ပါသည်။ ယင်းသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း တက္ကသိုလ် တွင်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များကို ပွင့်လင်းစွာ မည်သူမျှ လေ့လာ ဆည်းပူးခွင့် မရှိသောနိုင်ငံအတွက် ကြီးမားသည့် တိုးတက်မှုကို ကိုယ် စားပြုပါလိမ့်မည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ စ၍ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေး တက္ကသိုလ် များတွင် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံဆိုင်ရာ မဟာဘွဲ့များကို ပေးအပ်ပြီး အရပ်ဘက်- စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးများနှင့် မဟာဗျူဟာရေးရာများ ပါဝင်သည့် သင် ခန်းစာများကိုလည်း ထည့်သွင်းသင်ကြားနေပါသည်။

လုံခြုံရေးနှင့်မဟာဗျူဟာလေ့လာရေးမဟာဘွဲ့တွင်ဘာသာ ရပ် (၈) ခု ပါဝင်မည်ဖြစ်ပြီး ဒေသန္တရ လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး စိန်ခေါ် မှုများဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များအပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးအမြင်နှင့် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒ၊ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးနှင့် လူသားလုံခြုံ ရေးစသည့် ဘာသာရပ်များ ထည့်သွင်းသင်ကြားရန် လျာထားလျက်ရှိပါ သည်။ လတ်တလောတွင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအတွက် အဆိုပြုမှုများကို စောင့်ဆိုင်းလျက်ရှိပြီး ခက်ခဲသည့် အဆင့်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤကာလ

အတွင်းဌာနအနေဖြင့် အခြားကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများလည်း ဆောင်ရွက်ရန်အချိန်ယူလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ မဟာတန်းကို ပညာရှင်အဆင့်အတွေ့အကြုံရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များမှ တက်ရောက်ခွင့် ရရှိကြမည်ဖြစ်ပြီး အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်မှ အရာရှိများ၊ ဘွဲ့ကြိုအောင်မြင်ပြီးသည့် ကျောင်းသူ/သား လူငယ်များပါ တက်ရောက်ခွင့်ရလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။ အမျိုးသားများအပြင် အမျိုးသမီးများအတွက်ပါ အခွင့်အရေးပေးထားမည်ဖြစ်သဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ အမျိုးသားများကိုသာ ခွင့်ပြုထားခဲ့ပြီးတစ်တွင်သာ သင်ကြားခွင့်ရနိုင်သည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပညာရပ်ကို အမျိုးသမီးများကပါဆည်းပူးနိုင်မည့်ကြံတောင့်ကြံခဲရှားပါးသည့်အခွင့်အရေးတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။^{၁၉}

ဌာနမှ အကြီးတန်းပါမောက္ခများက နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေးတက္ကသိုလ်တွင် သက်ဆိုင်ရာဘာသာရပ်များအား သွားရောက်သင်ကြားပို့ချလျက်ရှိရာ စစ်တက္ကသိုလ်များမှ ကထိကများကလည်း တက္ကသိုလ်များတွင် ပြန်လည်သင်ကြားပို့ချမှုများ ပြုလုပ်ပါသည်။

ဒါဇင်နှင့်ချီသော ဘွဲ့ကြိုနှင့် ဘွဲ့လွန်စစ်ပညာ သင်ကြားရေးကျောင်းများအပြင် တပ်မတော်လက်အောက်တွင် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့၊ သိပ္ပံဘွဲ့၊ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့နှင့်ဆေးပညာဒေါက်တာဘွဲ့များအပါအဝင်ပညာရေးဒီဂရီများပေးအပ်နေသည့်သင်ကြားရေးတက္ကသိုလ်(၅)ခုရှိပါသည်။ ယင်းတို့အနက် ခေတ်အမီဆုံးသော အမျိုးသားကာကွယ်ရေးကောလိပ်တွင် ရဲမှူးကြီးများနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနတို့မှ အရာရှိများအတွက်ပါ တစ်ဖြည်းဖြည်း တက်ရောက်သင်ကြားခွင့်များ ပေးနေပြီဖြစ်ပါသည်။ အချို့တက္ကသိုလ်များကို အရပ်ဘက်အရာရှိများအတွက် တစ်ဖြည်းဖြည်း ခွင့်ပြုလာနိုင်ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အရာရှိများနှင့်အရာရှိဟောင်းများသည် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပမှ အရပ်ဘက်တက္ကသိုလ်၊ ကောလိပ်များ၌ တိုး၍ ပညာဆည်းပူးလျက်ရှိကြပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင်နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနကို ကိုယ်စားပြုကာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က အမျိုးသားကာကွယ်ရေးကောလိပ်တွင်မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့ပါသည်။^{၂၀} အချို့သော နိုင်ငံခြားသား အရာရှိများလည်း ဧည့်ကထိက အနေဖြင့် ပို့ချပေးမှုများရှိပါသည်။ ထိုသို့သော ပို့ချခြင်းများကို လက်ခံပေးခဲ့ခြင်းသည်အကြီးတန်းအရာရှိကြီးများအကြား “ကျွန်ုပ်တို့ကပြောင်းလဲလျက်ရှိရာကျွန်ုပ်တို့က တံခါးဖွင့်ပေးရန် လိုအပ်သည်” ဟူသည့်အရာကိုနားလည်သဘောပေါက်မှု အစပျိုးလာကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြလျက်ရှိပါသည်။^{၂၁}

သို့သော် ပိုမိုခိုင်မာသည့် ဆက်ဆံရေးများ တည်ဆောက်ရာတွင်စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိပ်တန်းပါမောက္ခတစ်ဦးက “(အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး) တည်ဆောက်ရန် ကျွန်ုပ်တို့တာဝန်ယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဝန်ထမ်းများဖြစ်ကြရာယင်းသည် ခက်ခဲပါသည်။ ကျွန်တော်က တပ်မတော်အငြိမ်းစားအရာရှိတစ်ဦးကို ဖိတ်ကြားပေးခဲ့သော်လည်း ကျောင်းသားများက မနှစ်သက်ကြသဖြင့် အလွန်ခက်ခဲတဲ့ မေးခွန်းတွေကို မေးခဲ့ကြသည်...ကျွန်ုပ်တို့နားလည်မှုတည်ဆောက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ထို့ကြောင့်ဤသင်တန်းကလွန်စွာ အရေးပါသည်” ဟု ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။^{၂၂}

“တပ်မတော်ရေးရာ အကြီးတန်းပညာရှင်တစ်ဦးက တပ်မတော်နှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် မည်မျှခက်ခဲကြောင်းကို အလေးထား ပြောကြားခဲ့ပြီး သိသာထင်ရှားသည့် ဆက်ဆံရေးနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သဖြင့် အရပ်သားများအနေနှင့် ထိုခေါင်းစဉ်ကို လေ့လာရာတွင် တပ်မတော်အရာရှိများအား ၎င်းတို့ စကားနားထောင်လာအောင်သွေးဆောင်နိုင်မည့် အရေးသည် များစွာကြိုးပမ်းအားထုတ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းပြောကြားခဲ့ပါသည်။”

တပ်မတော်ရေးရာ အကြီးတန်းပညာရှင်တစ်ဦးက တပ်မတော်နှင့်ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် မည်မျှခက်ခဲကြောင်းကို အလေးထားပြောကြားခဲ့ပြီး သိသာထင်ရှားသည့် ဆက်ဆံရေးနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်လိုအပ်သဖြင့် အရပ်သားများအနေနှင့် ထိုခေါင်းစဉ်ကို လေ့လာရာတွင် တပ်မတော်အရာရှိများအား ၎င်းတို့ စကားနားထောင်လာအောင်သွေးဆောင်နိုင်မည့် အရေးသည် များစွာကြိုးပမ်းအားထုတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်းပြောကြားခဲ့ပါသည်။ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ အများပြည်သူရရှိနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ခြင်းရှားပါးမှုနှင့်တပ်မတော်အနေနှင့်၎င်းတို့၏အခြေခံအချက်များဖြစ်သည့် ၎င်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ စည်းကမ်းနှင့် ဦးစားပေးမှုများကိုပင် ပိတ်ပင်ထားသည့် သဘောသဘာဝပင် ဖြစ်ပါသည်။

နောက်ထပ် အပြုသဘောဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတစ်ရပ်မှာ အစိုးရသည် ပြည်သူ့တက္ကသိုလ်များတွင် ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးပညာ လေ့လာသင်ယူနေသော ကျောင်းသူ/သားများအတွက်လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေအား မသင်မနေရ ဘာသာရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။^{၂၃} ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းအရ ဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုဖြစ်ပွားခဲ့သော နယ်မြေတရားရုံးတွင် အမှုဖွင့်နိုင်ရေးအတွက် ပြည်သူ့အသံကို ရေးသားရန်မှာ စစ်ရေးစစ်ရေး၊ ဧကွေ့စပ်ဆွေးနွေးသည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ရဲလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ တရားဥပဒေအရ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာရန်အတွက် အခြားသော လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကိုခိုင်မာစွာဗဟုသုတရှိသည့် လွတ်လပ်သော ဧည့်သည်များအပေါ် မှီခိုအားထားနေရပါသည်။

ကျောင်းပြင်ပနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပညာရေး

နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းပေါ်ပေါက်လာသည့် ကျောင်းပြင်ပနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပညာရေးကျောင်း အရေအတွက်လည်း များစွာရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ အချို့က ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်သော ဝိဇ္ဇာကောလိပ်များဖြစ်ကြပြီး မကြာမီကမှ ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုလိုက်သော နိုင်ငံခြားသားများပိုင်ဆိုင်သော ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများ ပါဝင်သည်။ အခြားကျောင်းများမှာအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကတည်ထောင်ခဲ့ကြပြီးအချို့မှာ ပြည်ပ အထူးသဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ရေရှည်ပညာသင်ကြား ပေးခဲ့ကြသောဖောင်ဒေးရှင်းများ သို့မဟုတ် အသင်းအဖွဲ့များက တည်ထောင်ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မတိုင်မီက ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တွင် အဆင့်မြင့်ပညာရေးကျောင်း အရေအတွက် များစွာရှိခဲ့ပြီး ထိုကျောင်းများ၌ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် အခြားဘာသာရပ်များကို ပိုမိုလွတ်လပ်မှုရှိသော ဝန်းကျင်တွင် သင်ကြားရန် ကျောင်းသားအများအပြားကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်သော ကျောင်းများသည် လူ့အခွင့်အရေး၊ ကျား/မ အခွင့်အရေးနှင့် လူသားလုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များနှင့် သက်ဆိုင်သော ဘာသာရပ်များကို သင်ကြားကြသည်။ အချို့တို့သည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် တရားမျှတမှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပိုမိုနည်းပညာဆန်သည့် ဘာသာရပ်များကိုပါ စတင်သင်ကြား လာကြပေသည်။ ရန်ကုန် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် သုတေသနအင်စတီကျုတို့သည် အတုယူဖွယ်ကောင်းသော နမူနာများ ဖြစ်ကြသည်။ ဒုတိယဖော်ပြသောကျောင်းသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အထူးသဖြင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားချိန် လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်တို့ကို သင်ကြားသည့် ဘာသာရပ်များစွာ ပါဝင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်မှု ဒီပလိုမာဘွဲ့ကို အပ်နှင်းလျက်ရှိပါသည်။^{၂၇}

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် လုပ်ဆောင်သူမျိုးစုံရှိသည်။ ၎င်းတွင် ရိုးရာဓလေ့ အစဉ်အလာမှသည် ခေတ်မီတိုးတက်သော၊ ရပ်ရွာအဆင့် သေးငယ်သော အသိုင်းအဝိုင်းမှသည် နိုင်ငံအဆင့်ကျယ်ပြန့်သည့် အဖွဲ့အစည်းများလည်းရှိပါသည်။ အချို့အဖွဲ့အစည်းများက ပြည်ပအထောက်အပံ့များ ရယူကြသော်လည်း အချို့မှာမူ မိမိတို့ရပ်ရွာ၌ ကိုယ်တူကိုယ်ထ ရန်ပုံငွေ ရှာဖွေကြသည်။ စစ်တပ်အုပ်ချုပ်သည့်ကာလ၌ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် အစိုးရပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို တောင်းဆိုကြသော ပြည်ပရောက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်တွင်းတွင် လျို့ဝှက်စွာ ဆောင်ရွက်နေကြသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရှုပ်ထွေးသော နိုင်ငံရေး အခြေအနေများကို ရှောင်ရှား၍ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများကိုသာ လုပ်ဆောင်ကြသည့်အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သည်။

မဖြစ်မနေအရေးကြီးသည့်အချက်မှာ မတူကွဲပြားသော ထိုအဖွဲ့

အစည်းများနှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီသည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြည်သူတို့အပေါ် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးရှိရေးကို ရိုးရှင်းစွာ စိတ်ဝင်စားမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာလျှင် ဦးစားပေးစာရင်းတွင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး သို့မဟုတ် အစိုးရ သို့မဟုတ် တပ်မတော်မှ ဖွင့်ဆိုထားသော နိုင်ငံတော် အကျိုးစီးပွားတို့အကြား အပြန်အလှန် ဆက်နွယ်မှုတို့ထက် ပြည်သူတို့၏ အဓိက လိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

လက်ရှိကာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ထုဆစ်ပုံဖော်ရာ၌ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် များစွာ အရေးပါပါသည်။ စစ်တပ်မှ တင်းကြပ်သည့် စည်းမျဉ်းများဖြင့် ထိန်းချုပ်ခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အများပြည်သူအတွက် ကျယ်ပြန့်သည့်အကျိုးစီးပွားမှထိန်းကျောင်းပေးနိုင်ပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသော လူနည်းစုများ၏ အသံများအား ကြားသိခံရသည့် အနေအထားအထိ တစ်ဖြည်းဖြည်း လမ်းပွင့်လာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် အရေးပါသည့် ကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဆဲဖြစ်ပြီး ထိုအခန်းကဏ္ဍသည် သိသိသာသာ ကျယ်ပြန့်လာမည့်အလားအလာရှိပါသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ကိုယ်စားလှယ်များက အစိုးရအနေနှင့် ၎င်းတို့အား ပိုမိုအသုံးပြုလာပါက ၎င်းတို့သည် အစိုးရအား အစိုးရတန်သည့်ကျွမ်းကျင်မှုများပေးနိုင်ကြောင်းရှင်းပြကြပါသည်။ ၎င်းတို့တွင်ဘာသာရပ်အလိုက် ကျွမ်းကျင်မှုများရှိပြီး အစိုးရဝန်ထမ်း အများစုတွင်မရှိသေးသော ကောင်းစွာဖွံ့ဖြိုးနေပြီဖြစ်သော ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ နူးညံ့သောကျွမ်းကျင်မှုကို ပိုင်ဆိုင်ထားပါသည်။ ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အစိုးရသည် ထိုအရင်းအမြစ်များထံမှ အကျိုးကျေးဇူးများရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့အချိန်မှ စတင်၍ လုံခြုံရေးကဏ္ဍတွင် အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ တိုက်ရိုက်နှင့် အတိအလင်းဆက်ဆံရေးတို့ကို ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းစဉ်အားဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့သို့ တရားဝင် ဝင်ရောက်ခွင့် မပြုနိုင်သေးပေ။ သို့ဖြစ်ရာ ဆက်ဆံရေးသည် သုတေသနလုပ်ငန်းများ၊ အရေးဆိုတင်သွင်းများနှင့် ပြင်ပမှ နည်းပညာ အထောက်အကူပေးခြင်းတို့အားဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး စသည်တို့ကို တိုက်ရိုက်အလေးထားဆောင်ရွက်သည့် မူဝါဒရေးရာဌာနများ အမြောက်အများရှိပါသည်။ ၎င်းကို နောက်အပိုင်းတွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြပါမည်။

အသိပညာပေးမှုများ၊ ဥပဒေရေးရာ ပညာပေးခြင်းများနှင့် ပြည်သူတစ်ဦးချင်း ဖြစ်စဉ်များကို အစီရင်ခံတင်ပြခြင်းစသည့် နည်းလမ်း

နိုင်ငံတကာ အမျိုးသမီးများနေ့ ချီတက်ပွဲ၊
ရန်ကုန်၊ ၁၅ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၂။
© J Paing / MPA

များအားဖြင့် ရပ်ရွာအဆင့်တွင် တရားမျှတမှု ရရှိစေနိုင်ရေး အထောက်အကူပြုလှုပ်ရှားမှုများ ဆောင်ရွက်နေသည့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ ကျယ်ပြန့်စွာရှိပါသည်။ နည်းပညာအထောက်အကူပေးမှုများစွာအနက်တရားသူကြီးများနှင့်ရှေ့နေများအားသင်တန်းပေးခြင်းများကို စတင်ကမကထပြု ဆောင်ရွက်နေသော အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ မျိုးစုံရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီးဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းတွင် “ဥပဒေပြုရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍ” အား အသိအမှတ် ပြုထားပါသည်။^{၁၅}

ကျား၊မရေးရာ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်သည် လူကုန်ကူးမှု တားဆီးနိုင်ရန်ရေးရာနမူ ရဲအရာရှိ (၁၂၀၀) ဦးအား သင်တန်းပေးခဲ့ရာ ယင်းသည် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်အနေနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအား အရေးပါသည် ကဏ္ဍပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုအတွက် တိုက်ရိုက် သင်တန်းပေးနိုင်ခဲ့သော အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်ကို ပြသလျက်ရှိပါသည်။^{၁၆} အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီး အဖွဲ့အစည်းများစွာတို့သည် တရားမျှတမှု ရရှိရန် လွန်စွာခဲယဉ်းသော လိင်နှင့် ကျား၊မ အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်ခံရမှုများမှ အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူများအား အထောက်အကူ ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းမျိုးတစ်ရပ်မှ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက အများစုမှာ အမျိုးသားများဖြစ်ကြသော ရှေ့နေများနှင့် တရားသူကြီးများအကြား ကျား၊မရေးရာ အသိပညာပေးခြင်းကို ပိုမိုပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ကိုအလေးထားပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေများနှင့် တရားဝင်ပေါ်လစီများအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုပြုနိုင်ရန် နည်းလမ်းတော်တော်များများအား ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြပြီး သိသာထင်ရှားစွာဖြင့် တွေ့ရသော အရာများမှာ အမျိုးသမီးအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး၊ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများ၊ ရာဇသတ်ပုဒ်မပြင်ဆင်မှုများ၊ မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခြင်းဆိုင်ရာကဏ္ဍများတွင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် စစ်တပ်၊ စစ်တပ်လက်

အောက်ခံ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပြောင်းလဲမှုကို အန်တုနေကြသည့် အရပ်ဘက် အရာရှိများ၏ နောက်ပြန်တွန်းထုတ်မှုကို ဆက်တိုက်ခံခဲ့ကြရသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ဖြည်းဖြည်းမှန်မှန် တိုးတက်မှုရရှိခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များအား ရှုပ်ထွေး၍ အကဲဆတ်သည့် ပြဿနာများဖြေရှင်းရန် တစ်ဖြည်းဖြည်း နေရာရလာကြရာ ၎င်းတို့၏ အတွေ့အအုံများသည် တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။

အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ဦးဆောင်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအနက် အထင်ရှားဆုံးနမူနာများမှာ အမျိုးသမီးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း ဟုဆိုရပါလိမ့်မည်။ ယင်းသည် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်နှောင်းပိုင်းမှစတင်၍ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခံရချိန်အထိ အမျိုးသမီး အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ကွန်ရက်များ၏ ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်းရပ်တည်ဆောင်ရွက်ခဲ့မှု၏ ရလဒ်အဖြစ်ပေါ်ထွက်လာသော ကြီးမား၍ မကြုံဖူးသော အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းကျယ် ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောထားခံယူမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ယင်းမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များဖြင့် အများပြည်သူလူထုမှ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖိအားသတင်းပေးခြင်း၊ အစိုးရကော်မတီများနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ရည်ရွယ်ပြုလုပ်ပေးသည့် တံခါးပိတ် အရေးဆိုတင်သွင်းခြင်းနှင့် နည်းပညာအကူအညီပေးရေး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၏ ရလဒ်များဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ကုလသမဂ္ဂနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ အထောက်အကူများ ရယူခြင်းနှင့်ထိုအဖွဲ့အစည်းများမှ အစိုးရအားလိုအပ်သောဖိအားများ ပေးနိုင်ရန်အရေးဆိုတင်သွင်းခြင်းများကိုလည်း အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။

အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု တားဆီးကာကွယ်ရေး ဥပဒေကြမ်းသည် ဤလုပ်ငန်းစဉ်၏ တိုးချဲ့လုပ်ငန်း တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဥပဒေကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုမည်ဟု ကတိပြုထားသော်လည်းပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ယခုအချိန်ထိ အတည်ပြုနိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ ဤသည်မှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အဆောတလျင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော

ကျားဝါဒီအခြေခံသည့် အမျိုးသားဘာသာသနာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေ (၄) ရပ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ယူဆမှုများ ရှိနေပါသည်။^{၂၇} ဤဥပဒေပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့အတွက် အမျိုးသမီးအသင်းအဖွဲ့များက ဆက်လက်တွန်းအားပေးလျက်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများအဖွဲ့ချုပ် (မြန်မာနိုင်ငံ) သည် အမျိုးသမီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အမျိုးသားယန္တရားတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက်တိုက်တွန်းအားပေးလျက်ရှိသည်။^{၂၈} ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင်ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းလာနိုင်ခြင်းမှာ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပါဝင်မှုနှင့် အထူးသဖြင့် စိတ်အားထက်သန်သော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ (အမျိုးသမီး အများစု) ၏မဆုတ်မနစ်သော ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤဥပဒေသည် ကလေးများအား အခြားအရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များအနက် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ရန်မှ အကာအကွယ်ပေးရာတွင် ထင်ရှားသည့် အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

မကြာမီနှစ်များအတွင်းက နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (AAPP) သည် သုတေသနလုပ်ငန်းများ၊ မူဝါဒဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အကျဉ်းထောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမြှင့်တင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဤကမကထပြုမှုတွင် အစိုးရဝန်ထမ်းများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သည့် မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့် အဓိကစိန်ခေါ်မှုများဆိုင်ရာ အသိပညာပေးရေး၊ ပူးတွဲအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများစွာ ပါဝင်သည်။ စိန်ခေါ်မှုများစွာတို့သည် အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဆက်စပ်လျက်ရှိကြရာ AAPP သည် တစ်ခုချင်း ပြောင်းလဲခြင်းမဟုတ်ဘဲ အုပ်စုလိုက် ပြောင်းလဲမှုစနစ်ဖြစ်သော ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖော်ဆောင်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးလျက်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းက တွန်းအားပေးနေသည်မှာ ပြင်းထန်သည့် အပြစ်ဒဏ်ပေးစနစ်မှသည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး စနစ်ယဉ်ကျေးမှုသို့ ဦးတည်ကူးပြောင်းရန် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်သော ရှေ့နေများအသင်းအပြင် AAPP သည် တရားမျှတရေးဝန်ကြီးဌာန ပေါ်ပေါက်လာရေးအတွက် အခြားအရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့်တကွ တောင်းဆိုနေကြပါသည်။ ထိုဝန်ကြီးဌာနသည် အကျဉ်းဦးစီးဌာနကို ကြီးကြပ်မည်ဖြစ်ရာ ယင်းသည်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့်ဖွဲ့စည်းပုံအရသီးခြားစီဖြစ်သွားမည်ဖြစ်ပြီး တရားစီရင်ရေးအတွက် ဘတ်ဂျက်ကို စီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်ရန် တာဝန်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ AAPP သည် အကျဉ်းသားများ ခေါင်းပုံဖြတ်မခံရရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပညာသင်ကြားခွင့်ရရှိရေး၊ အကျဉ်းသားများ စိစစ်ခွဲခြားနေရာချထားခြင်း၊ အကျဉ်းသားများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် လူ့ဘောင်အတွင်း ပြန်လည်ဝင်ဆန့်စေရေးစသည့် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဥပဒေပြုရေးနှင့် လိုက်နာကျင့်သုံးရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန်လည်း တွန်းအားပေးလျက် ရှိပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းသည် အလုပ်ကြမ်းပြစ်ဒဏ်အဆုံးသတ်ရေး၊ အလုပ်ကြမ်းကို အကျဉ်းထောင်

အုပ်ချုပ်ရေး သို့မဟုတ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် တိုက်ရိုက်အကျိုးပြုမှုအတွက်သာ ကန့်သတ်ထားရေး တို့ကိုလည်း တောင်းဆိုလျက်ရှိသည်။ ၎င်း၏ အစီအစဉ်တွင် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရေးအတွက် သင်တန်းများပေး၍ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရေး၊ လွတ်လပ်သော စောင့်ကြည့်အဖွဲ့နှင့် အားကိုးလောက်သည့် တိုင်ကြားရေး ယန္တရားတို့ထူထောင်ရေးများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ အကျဉ်းသားများအား လွှတ်ပေးသည့်စနစ် ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရေး၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပိုမိုစနစ်တကျ ဖြစ်စေရေးနှင့် လွှတ်ပေးပြီးနောက် အကူအညီပေးရေးတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။^{၂၉} ထို့အပြင် AAPP သည် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အကျဉ်းချထားခြင်းတို့အစား အခြားနည်းလမ်းများအား အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် အစိုးရက စတင်အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ခံဝန်ချက်စနစ်တို့ကိုလည်းအတတ်နိုင်ဆုံး အသုံးပြုရန် မြှင့်တင်ပေးလျက်ရှိသည်။^{၃၀}

အကျဉ်းထောင် ဥပဒေမူကြမ်းကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန များအကြား အကြိမ်ကြိမ်လွှဲချလျက်ရှိသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မူကြမ်းရေးဆွဲသူများအား မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်နှင့် ပူးပေါင်းဆွေးနွေး တိုင်ပင်ဆောင်ရွက်ရန် AAPP က အကြံပြုလျက်ရှိပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော AAPP ဝန်ထမ်းကမူ ထိုဥပဒေကြမ်းသည် အဖွဲ့အစည်း၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့်အညီ တစ်ဆင့်ချင်း တိုးတက်လာလျက်ရှိကြောင်း၊ သို့သော် အချို့အချက်များမှာမူ လမ်းဟောင်းအတိုင်း ပုံဖော်ခြင်းခံရဆဲဖြစ်သဖြင့် လုံလောက်မှုမရှိသေးကြောင်း ရှင်းပြပါသည်။^{၃၁} အကျဉ်းထောင်လက်စွဲကိုလည်း AAPP ၏ အကြံပြုချက်များနှင့်အညီ ပြင်ဆင်လျက်ရှိသော်လည်းထိုဥပဒေကို ယခုတိုင် အချောသတ်၍ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲရန် နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြု၍ အထောက်အကူပေးလာရေးအတွက် တွန်းအားပေးသည့်အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစာချုပ်များကို ပြဋ္ဌာန်းရန်လည်း AAPP ကတွန်းအား ပေးလျက်ရှိပါသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အရေးကြီးဆုံးသော အခန်းကဏ္ဍများအနက် တစ်ခုမှာ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အရေးဆိုတင်သွင်းခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အဖွဲ့အစည်းများက ဆယ်စုနှစ်များစွာ လုပ်ဆောင်နေကြပြီး လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများအပေါ် အစီရင်ခံစာရေးသားလျက် ရှိပါသည်။ ထိုသို့မလုပ်ဆောင်ပါက လျှမ်း၍ကျော်သွားနိုင်မည့် အချက်များကို မီးမောင်းထိုးပြနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ လူသားချင်းစာနာမှုအား တားဆီးပိတ်ပင်မှုများ၊ အစိုးရမူဝါဒနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အခြားသော ပြဿနာများအား အများပြည်သူသိရှိစေရန်အတွက်လည်း ဤအခြေအနေကို အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက အသုံးပြုကြပါသည်။ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ဦးဆောင်သည့် သုတေသနနှင့် အရေးဆိုဆောင်ရွက်ပေးမှုများသည် အချို့မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများအပေါ် အစိုးရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီများအား အကြံဉာဏ်ကောင်းများပေးရန် အလေးထားဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ဘတ်ဂျက်ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ လေ့လာစောင့်ကြည့်မှုဆိုင်ရာ များတွင် အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၏ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ပြည်သူများအား လူထုဆက်ဆံရေး နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သင်တန်းများပေးခြင်းတို့သည် ပြည်သူလူထုအနေ ဖြင့်တပ်မတော်ဦးစီးသည့် ဝန်ကြီးဌာနများအား ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှု တို့ကို ပိုမိုခိုင်မာစေပါသည်။ ထိုလုပ်ငန်း နယ်ပယ်များကို လုံခြုံရေး ဘတ်ဂျက်တွက်ချက်ခြင်း သို့မဟုတ် အနာဂတ်တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ဆောင် ရွက်ချက်များကို စောင့်ကြည့်ခြင်းများဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လည်း ပိုမိုချဲ့ ထွင်နိုင်ပါသေးသည်။

မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ

မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများဟု ဆိုရာ၌ အစိုးရ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသူများအတွက် မူဝါဒများချမှတ်ရေးတွင် အထောက်အကူ ပေးလျက်ရှိသော လွတ်လပ် သည့် သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ် သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ ၎င်းတို့ သည်အထူးသဖြင့် သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း၊ ပြည်သူလူထုစိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်သည့်အကြောင်းအရာများကို စာဖြင့်ရေးသား၍ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့ လာခြင်းတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။^{၁၂} အချို့တို့မှာ အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြပြီး အချို့ဖွဲ့များမှာမူ အစိုးရနှင့် သော်လည်း ကောင်း၊ အခြားအေဂျင်စီများနှင့် သော်လည်းကောင်း ပူးပေါင်းလုပ် ဆောင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြပါသည်။ အခြားကျန်အဖွဲ့အစည်း များမှာ တစ်စုံတစ်ရာသော ဈေးကွက်ကဏ္ဍအကျိုးအတွက် လုပ်ကိုင် ခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။

လွတ်လပ်သော မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ သည် အမှန်တရားဟု ၎င်းတို့ ထင်မြင်ယူဆချက်များအပေါ် သို့မဟုတ်

အချို့သောအဖွဲ့များ၏ နိုင်ငံရေးတောင်းဆိုချက်တို့အပေါ် အလေး ထားခြင်းထက် ကောင်းမွန်၍ အထောက်အထား ခိုင်လုံမှုကို အခြေခံ သောမူဝါဒဆုံးဖြတ်ချက်များအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရေးကို ပိုမိုအလေး ထား ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

ရန်ကုန်-အခြေစိုက် မူဝါဒရေးရာ လေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုမှ သုတေသီတစ်ဦးကမူ “(အစိုးရထံတွင်) အကြံဉာဏ် သစ်များ မရှိတော့ဘဲ အကြံဉာဏ်ဟောင်းများအားလုံးဖြင့်သာ လည် ပတ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး ၎င်းတို့သည် ညစ်ပတ်နေသော ရေထဲတွင် ကူးနေသူများနှင့် အလားသဏ္ဌာန်တူသည်” ဟု ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။^{၁၃} လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ပြုလုပ်နေသည့်အချိန်မျိုးတွင် အထူးသဖြင့် အကြံဉာဏ်သစ်များ လိုအပ်ပါသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေး ကာလများအတွင်း ချမှတ်ခဲ့သော လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များသည် တင်းကြပ် သည့်လုံခြုံရေးကြောင့် ပြည်သူလူထုအတွက် လုံခြုံရေးနှင့် တရားမျှတ ရေးစိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်း နည်းပါးခဲ့သည်။

ထိုကိစ္စများကို သုတေသနလုပ်ဆောင်ရာ၌ မြန်မာပြည်တွင် နေထိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း နားလည်သည့် လွတ်လပ်သော သုတေသီများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပညာရှင်များ ကဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုသို့သော သုတေသီများက ဒေသသုံးဘာသာစကားဖြင့် တိုက်ရိုက်ရေးသားကာ နိုင်ငံတွင်းရှိ ဌာနေ ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်လည်း အကူအညီပေးနိုင် ပါသည်။ မူဝါဒရေးရာ လေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ထွန်းကားမှုနယ်ပယ်သေးချိန်ကာလ၊ ရွေးကောက်ခံအရပ် သားများအပေါ် မျှော်လင့်ချက်များကြီးမားနေသော ကာလ၊ အစိုးရ အရာရှိများအနေဖြင့်လည်း အတွေ့အကြုံနှင့် အရည်အချင်းများနုနယ် သောအနေအထားတွင် အထူးအရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေ သည်။ လုပ်ငန်းတာဝန်များ များပြား၍ အသေးစိတ် သုတေသနပြု လုပ်ရန်နှင့် မိမိကိုယ်တိုင်လေ့လာရန် အချိန်မပေးနိုင်သော လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများအား ၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ဗဟုသုတများအား မျှဝေပေးရန် ၎င်းတို့အား ဖိတ်ခေါ်နိုင်ပါသည်။

မန္တလေးမှ ပြည်သူများ မဲပေးရန် မဲရုံအပြင် ဘက်တွင် တန်းစီနေစဉ်၊ မြန်မာ၊ ၈ နိုဝင်ဘာ၊ ၂၀၁၅။
© Hkun Lat

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများဒါဇင်နှင့်ချီရှိပြီး ယင်းတို့အနက် အများစုမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့်ဆက်စပ်နေသော အဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်သည်။ ဥပမာ တပ်မတော်နှင့် ဆက်စပ်သည့် သေနင်္ဂမဟာဗျူဟာလေ့လာရေးအဖွဲ့၊ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် နီးနယ်သော မြန်မာနိုင်ငံမဟာဗျူဟာနှင့် နိုင်ငံတကာလေ့လာရေးအဖွဲ့ စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် နီးနယ်သော Renaissance Institute နှင့် Bayda Institute တို့လည်း ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လွတ်လပ်သော မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများတွင် တကောင်းနိုင်ငံရေး လေ့လာမှုအဖွဲ့၊ မြန်မာ့မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေးအင်စတီကျု၊ ပြည်သူ့မူဝါဒအတွက် သံလွင်အင်စတီကျု (the Salween Institute for public policy)၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ မြန်မာအင်စတီကျု၊ (အခြား) မြန်မာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ လေ့လာရေးအင်စတီကျု၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ သုတေသနအသင်း၊ ရန်ကုန်နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြန်မာ ရှေ့ဆောင်စသည့် အဖွဲ့အစည်းများအပြင် အခြားအဖွဲ့အစည်းများစွာ ရှိပါသည်။

ထိုမူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဘုံအခန်းကဏ္ဍမှာ အထောက်အထားခိုင်လုံမှုအပေါ် အခြေခံသော မူဝါဒများချမှတ်ရေးအတွက် သုတေသနလုပ်ငန်းဖြင့် အထောက်အကူပြုပေးရေးတို့ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတွင် လက်ရှိမူဝါဒများ၏ သက်ရောက်မှုအပေါ် သက်သေအထောက်အထားများ စုဆောင်းခြင်း၊ ဥပမာ အားဖြင့် နမူနာလူတစ်စုအပေါ် မည်သို့ သက်ရောက်မှုရှိသည်ကို စမ်းစစ်လေ့လာခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့က ကိစ္စရပ်တစ်ခုအပေါ် လူထုသဘောထား၊ အမြင်များနှင့် လုပ်ရပ်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူပါသည်။ ၎င်းတို့က မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အလားတူသည့် အခြားနိုင်ငံများမှ နမူနာများနှင့်လည်း နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှုကို ပြုလုပ်ပါသည်။ မည်သည့်က အလုပ်ဖြစ်သည်၊ မည်သည့်က အလုပ်မဖြစ်သည်ကို နားလည်နိုင်ရန် အသစ်သော ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း ၎င်းတို့က စောင့်ကြည့် လေ့လာနိုင်ကြပါသည်။

သုတေသနလုပ်ငန်းအပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရ၊ အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလများ အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးသောကြောင့် ၎င်းတို့ အချင်းချင်း နားလည်မှုရှိစေရန် အချင်းချင်း လေ့လာခွင့်များလည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အစိုးရအရာရှိများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ သို့မဟုတ် ငြိမ်းချမ်းရေးစေ့စပ်ညှိနှိုင်းသူများအား အုပ်ချုပ်မှုအတွက် အဓိကကျသော သင်တန်းများကို တစ်ကြိမ်တည်းအပြတ်ပေးခြင်း၊ ဘာသာရပ်အလိုက် သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် နည်းပြပေးခြင်း စသည့်လမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ အစိုးရနှင့် တရားဝင်ချိတ်ဆက်ထား

သော အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ခိုင်မာသောကွန်ရက်ရှိပြီး လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများသည် အများပြည်သူ ပွင့်လင်းလင်းမရနိုင်သည့်သတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း ရရှိနိုင်ကြပြီး ပြည်သူများအားပြန်လည်အကြောင်းကြားပေးကြသည်။

အချို့သော မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည်ပြည်သူလူထု အသိပညာပေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ကြသည်။ ဥပမာမြန်မာ့မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒလေ့လာရေးအင်စတီကျုသည်ခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုးအပေါ် ပညာရှင်စကားပိုင်းများ ပြုလုပ်ပြီး ၎င်းဆွေးနွေးချက်များကို ရုပ်မြင်သံကြားမှတစ်ဆင့် စီစဉ်ထုတ်လွှင့်ပေးပါသည်။ မြန်မာသုတေသီတစ်ဦးကမူ “ဗဟုသုတမရှိသော ပြည်သူများနေထိုင်သည့် နိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီသည် အန္တရာယ်ကြီးသည်” ဟု ဆိုပါသည်။^{၃၄} ယုံကြည်ရသော သတင်းအချက်အလက်များပေးခြင်း၊ လုံခြုံရေးပြဿနာများကို နည်းစနစ်ကျကျ ပညာတတ်များမှ သုံးသပ်ထားသောအချက်များနှင့် ပိုမိုထိထိဝင်ဝင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် တွန်းအားပေးခြင်း၊ သင့်လျော်သည့်တုန့်ပြန်မှု ပြုလုပ်စေခြင်းတို့သည် အမုန်းစကားများ လွှမ်းမိုးနေပြီးဘာသာတစ်ခု၊ လူမျိုးတစ်စုအား လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်နေသည်ဟု တံဆိပ်တပ်ခံနေရသော အနေအထားတွင် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးသည်။

မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများမှ အင်တာဗျူးဖြေဆိုသူများကမူ လက်ရှိအစိုးရ သို့မဟုတ် စစ်တပ်သည် ပြင်ပမှ အကြံဉာဏ်များကို လက်ခံမှုအားနည်း၍ ပိတ်ပင်ထားလျက်ပြီး ၎င်းတို့ ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ရန် ခက်ခဲကြောင်း ပြောကြားကြသည်။ ပိုမိုခိုင်မာသည့် မူဝါဒယဉ်ကျေးမှုဆက်လက် ဖွံ့ဖြိုးခြင်း၊ ထိုသို့သော အဖွဲ့အစည်းတည်ရှိနေခြင်းနှင့် ကျစ်လစ်ပြီး ပညာရှင်ဆန်သော အဖွဲ့အစည်းများ ရှိနေခြင်းသည် ဤအခြေအနေကို တစ်ချိန်ချိန်၌ ပြောင်းလဲနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

လွတ်လပ်သော မီဒီယာကဏ္ဍ

မီဒီယာသည်မည်သို့ပင်ဆိုစေ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအပေါ် ပြည်သူများ၏ ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှုရရှိနိုင်ရန် ပံ့ပိုးပေးသော အရေးကြီးဆုံးသော အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် တည်ရှိနေပါသည်။ စစ်တပ်၊ ရဲနှင့် တရားရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအပေါ် လွတ်လပ်သော မီဒီယာ လွှမ်းခြုံမှု ရှိခြင်းသည် ပြည်သူများအနေဖြင့် ရင်ဆိုင်နေရသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် ရာဇဝတ်မှုများအား ဘယ်အချိန်၊ ဘာကြောင့်၊ ဘယ်လိုရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်နေသည်နှင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနေသည် အစရှိသည်တို့ကို သိရှိနားလည်မှု ပေးစွမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ပြည်သူများအတွက် လုပ်ပေးသည်ဆိုသည့် လုပ်ငန်းများတွင် အများပြည်သူ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိစေရန်နှင့် ပြည်သူများမှ သဘောမတူညီသောအခါများတွင်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် သဘောထားထုတ်ဖော်နိုင်ရန်တို့အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်ရသော မီဒီယာသည် မတရားသောလုပ်ရပ်များနှင့် အကတိလိုက်စားမှုများအား စစ်ဆေး၍ အလွယ်တကူထိန်းချုပ်နိုင်စေရန်၊ အစိုးရနှင့် လူထုအား အမှားများဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် သံသယဖြစ်ဖွယ် လုပ်ရပ်များကို ပုံမှန်သတင်းများ ပေးပို့ရာတွင် အထောက်အကူပြုပေးနိုင်ပါသည်။ မီဒီယာသည် ပြည်သူတို့ ပေးဆောင်ရသည့် အခွန်ငွေများဖြင့် ယာဉ်များ၊ လက်နက်များနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများအတွက် အသုံးပြုနေမှုများကို အချက်အလက်များဖြင့် ပြည်သူတို့အား အသိပေးနေပါသည်။ ဤပုံစံဖြင့် သတင်းတင်ပြခြင်းသည် မဲဆန္ဒရှင်တို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် တစ်ချိန်တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသော နိုင်ငံရေးသမားများ၏ ပြည်သူ့အကျိုး ဆောင်ရွက်လာစေရန်တို့အတွက် မီဒီယာမှ အကူအညီပေးသည်။

လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအနေဖြင့်လည်း မီဒီယာနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အကျိုးများစွာ ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။ ပြင်းထန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများအပေါ် ပြည်သူတို့၏ ဆော်ဩပေးမှုသည် မျက်မြင်သက်သေများရှေ့သို့ ထွက်ပေါ်လာစေရန် အသုံးပြုနိုင်ပြီး အထောက်အကူပြုနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များပေးရန် မကြာခဏ အားပေးကူညီမှုရရှိနိုင်ပါသည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ လူထုပုံရိပ်အား ပုံဖော်ပေးရာတွင် မီဒီယာကို အသုံးပြုနိုင်ပြီး ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်နှင့် တပ်သားသစ်များကို ဆွဲဆောင်ရန်တို့အတွက်လည်း ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။^{၃၅}

နာမည်ကြီး မြန်မာသတင်းစာမှ အယ်ဒီတာနှစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ ပြည်သူလူထုသည် စစ်တပ်နှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတို့၌ စိတ်ဝင်စားမှုများရှိသည့်အတွက် မီဒီယာများသည် အထူးသဖြင့် ၎င်းကိစ္စများတွင်ရေးသားသတင်းပို့ခြင်းအား ကြိုးပမ်းအားထုတ်လျက် ရှိပါသည်။ အခြား သတင်းထောက်တစ်ဦးမှလည်း ထိုသို့ ပြည်သူလူထုအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ ရေးသားတင်ပြပေးခြင်းသည် အာဏာရှင်စနစ်မှ အကူးအပြောင်းကာလအတွင်းတွင် အလွန်အရေးပါကြောင်းဆိုခဲ့ပါသည်။ အချိန်များစွာတွင် မီဒီယာအား သတင်းအချက်အလက်များပေးရန်ထက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စစ်ဆင်ရေးအဖြစ် ကာလကြာရှည်စွာ အသုံးပြုခဲ့ကြကြောင်းလည်း ရှင်းပြခဲ့သည်။^{၃၆} ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတိုင်မီအထိ အစိုးရ သတင်းစာများ၌ မြေအောက်မီဒီယာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံခြားမီဒီယာတို့၏ သတင်းအရင်းအမြစ်များအား “အမုန်းပွားစေသော ရန်သူများ” အဖြစ် အမဲရောင်စာလုံးများဖြင့် ပုံမှန်သတင်းအနေဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှားထည့်သွင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ စစ်တပ်အရာရှိများသည် သာလျှင် လုံခြုံရေးကိစ္စများ၌ အမှန်တရားကိုသာ သိသောသူများဖြစ်ကြောင်း^{၃၇} ပုံမှန်ပြောဆိုနေသော်လည်း ယခုအခါ ၎င်းအကြောင်းအရာများအားအကြောင်းအရာမျိုးမျိုး၊ ရှုထောင့်အဖုံဖုံဖြင့်လည်းလွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဝေနေပြီဖြစ်သည်။

လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးကိစ္စများကို ထိရောက်စွာ သတင်းရယူမှုမျိုးသည် အောက်တွင်ဖော်ပြမည့် အကြောင်းအရာ နှစ်ရပ်အပေါ်တွင် မူတည်သည်။ ပထမအချက်မှာ မီဒီယာများအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ

အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းများအား လွတ်လပ်စွာထုတ်ဝေခွင့်ရရန်သာ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာသတင်းထောက်များသည် ယုံကြည်စိတ်ချရသော သတင်းအရင်းအမြစ်များမှ သတင်းအချက်အလက်များအား အလွယ်တကူရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် လုံခြုံရေးစစ်ဆင်ရေးများကြောင့် ထိခိုက်ခံရသော ပြည်သူများနှင့် အဆိုပါဒေသများသို့ သွားရောက်သတင်းရယူခွင့်ရရှိရေးတို့ ဖြစ်သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်၍ အဆိုပါနယ်ပယ် နှစ်ခုစလုံးတွင် သိသိသာသာတိုးတက်ခဲ့ပြီး ပြည်သူများအကြား အသိပညာဗဟုသုတရရှိမှု အဆင့်သည်လည်း သိသိသာသာ တိုးတက်လာခဲ့ပြီး နောင်လာမည့်မျိုးဆက်အတွက် လုံခြုံရေးကိစ္စများတွင် တိုက်ရိုက် ချိတ်ဆက်ခွင့်ပိုမိုရရှိစေသည်။ သို့သော် ဆယ်စုနှစ်များစွာ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ လုံခြုံရေးအလေ့အကျင့်များ၏ ရလဒ်တစ်ခုအဖြစ် ကြီးမားသော ကန့်သတ်မှုများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။ စာနယ်ဇင်းသမားများနှင့် ထုတ်ဝေသူများအား တရားစွဲဆိုမှုများဖြင့် ပစ်မှတ်ထားခြင်းအားဖြင့် စစ်တပ်သည် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအား ဖုံးကွယ်ရန် ကြိုးစားနေသည်။ မီဒီယာနှင့် ပိုမိုထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများရှိသော်လည်း ၎င်း၏ လုပ်ဆောင်မှုအများစုနှင့် ပတ်သက်၍ အလွန်အမင်း လျို့ဝှက်ထားဆဲဖြစ်သည်။

မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မတိုင်မီက အားကောင်း၍ လွတ်လပ်သော ပုံနှိပ်မီဒီယာတစ်ခုရှိခဲ့သော်လည်း နေဝင်းအစိုးရလက်ထက်တွင်လုံးဝဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ထုတ်ဝေခြင်းမပြုမီ ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းအား ၂၀၁၂ ခုနှစ်မတိုင်မီအထိ ဆက်လက်ကျင့်သုံးခဲ့ပြီးလက်နက်ကိုင်ပဋိကွများ သို့မဟုတ် စစ်ရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်သောသတင်းအချက်အလက်များကို ထိန်းချုပ်မှုမြင့်မားသော တရားဝင်အရင်းအမြစ်မှ ထုတ်ပြန်မှသာ ရရှိနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင်ထုတ်ဝေမှုမပြုမီ ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းအား လုံးလုံးဖျက်သိမ်းလိုက်ပြီး နောက်တစ်နှစ်တွင်လည်း စာပေစစ်စစ်ရေးနှင့် မှတ်ပုံတင်ဌာနအားလည်း အပြီးအပိုင် ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ ပြည်ပရောက်မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ဒီမိုကရက်တစ်မြန်မာ့အသံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာပြီး ပြည်တွင်း၌ လုပ်ငန်းများလည်ပတ်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ခဲ့သည်။ အရေးပါသောဥပဒေများဖြစ်သည့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ အပါအဝင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် သတင်းမီဒီယာဥပဒေနှင့် ပုံနှိပ်နှင့် ထုတ်ဝေရေးဥပဒေကို ပြဌာန်းခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်ကာလများတွင် ဒေတာနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်သော လက်ကိုင်ဖုန်းများ တဟုန်ထိုး များပြားလာသည်နှင့်အမျှ လူမှုမီဒီယာ (Social Media) သုံးစွဲမှုသည်လည်း မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

ဤပြောင်းလဲမှု၏ ရလဒ်များသည် တိုင်းတာရန် ခက်ခဲသော်လည်း ပြောင်းလဲမှုမတိုင်မီနှင့် ပြောင်းလဲမှုအပြီးတွင် နိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်ကြသည့် မည်သည့်အရွယ်ရောက်သူမဆို သိသိသာသာ ခံစားတွေ့ကြုံနိုင်ကြပါသည်။ ယခုအခါတွင် ပုဂ္ဂလိကနေ့စဉ် သတင်းစာများအပြင် ပုဂ္ဂလိကဓနီယိုနှင့် တီဗီသတင်းဌာနများစွာ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ၎င်းတို့သည် စစ်ဆင်ရေးများနှင့် ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းဝယ်ယူမှုများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့များ၏ အောင်မြင်မှုများနှင့် လွှဲမှားသော ဆောင်ရွက်မှုများ၊ အကျဉ်းထောင်စီမံခန့်ခွဲရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းများ တင်ပြကြသည့်အပြင် အခြားအကြောင်းအရာများကိုလည်း တင်ပြကြပါသည်။ ထိုသတင်းများတွင် ပွင့်လင်းစွာ ကိုးကားထားသော သတင်းအရင်းအမြစ်များတွင် အဖြစ်အပျက်များနှင့် တိုက်ရိုက်ပတ်သက်သည့် သာမန်လူများ၊ လွတ်လပ်သော လေ့လာသုံးသပ်သူများ၊ အစိုးရဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများ၊ အစိုးရ၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူများ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များနှင့် မြန်မာ့စစ်တပ်မှ ဗိုလ်ချုပ်များ၏ ပြောဆိုချက်များ ပါဝင်သည်။ စာဖတ်ပရိသတ်များသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မတိုင်မီကထက် ဤကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယနေ့အချိန်တွင် ပိုမိုသိရှိလာကြသည်။

သို့သော် စစ်တပ်သည် အချို့ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းရေးသားတင်ပြခြင်းများအား အလွန်အမင်း အထိအခိုက်မခံမှုများကျန်ရှိနေသေးသည့်အပြင် လွတ်လပ်စွာ သတင်းရေးသား တင်ပြမှုများအား အမျိုးမျိုးသော ဥပဒေများကို အသုံးပြု၍ နှိမ်နင်းမှုများ ပြုလုပ်နေသည်။ အထူးသဖြင့် NLD အာဏာရလာပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု အခြေအနေတစ်ရပ်ကို ဖန်တီးပေးသောကြောင့် အယ်ဒီတာများသည် ၎င်းတို့ဝန်ထမ်းများအား သတင်းရေးသားရာတွင် အချို့ပြဿနာများမှ ကင်းဝေးစေရန် သတိကြီးစွာ တင်ပြကြရန် ဖိအားပေးမှုများ ရှိလာသည်။^{၁၁} အထိအခိုက်မခံသော ပြဿနာများတွင် စစ်တပ်၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု (အထူးသဖြင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများ) နှင့် အဆင့်မြင့်စစ်တပ် အရာရှိကြီးများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုများကို တင်ပြခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ စစ်စစ်အချို့ဥပဒေသစ်များသည် စာနယ်ဇင်းသမားများအား အရေးယူ ဒုက္ခပေးရန်အတွက် အသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် စာနယ်ဇင်းသမားများအပေါ် တစ်လွှဲအသုံးပြုမှုများပြုလုပ်ရန်တို့ဖြစ်သည်။^{၁၂} အထူးသဖြင့် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ၏ အသရေဖျက်မှု ပုဒ်မ (၆၆ ယ) ဖြစ်ပြီး ၎င်းအောက်တွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစ၍ အသရေဖျက်မှုပေါင်း (၂၀၀) ကျော်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး အများစုမှာစစ်တပ်အရာရှိများမှ စွဲဆိုခြင်းများ ဖြစ်သည်။^{၁၃}

အသရေဖျက်မှုပုဒ်မများ ပါဝင်သည့် အခြားဥပဒေ (၅) ခုရှိရာ ၎င်းတို့သည် အသရေဖျက်မှု၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း အားနည်းသကဲ့သို့ ဆောင်းပါးများ ရေးသားရာတွင် ဖော်ပြသော ထင်မြင်ယူဆချက်များ သို့မဟုတ် မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်က မှန်ကန်သည်ဆိုသည့် အချက်များအား သေချာထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမျိုးလည်း မရှိပေ။^{၁၄} စစ်ရေးကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းထောက်များနှင့် သတင်းပေးပို့သူများကို စွဲချက်တင်သည့် အခြားဥပဒေများမှာ ရာဇသတ်ပုဒ်မ၊ နိုင်ငံတော်လျှို့ဝှက်ချက်ဥပဒေ၊ လေယာဉ်အက်ဥပဒေနှင့် မတရားအသင်းအဖွဲ့အက်ဥပဒေ အစရှိသည်တို့ကို အသုံးပြုကြသည်။^{၁၅}

တရားသူကြီးများနှင့် အစိုးရရှေ့နေများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ကပင် အစိုးရ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ်သာ ရှုမြင်ကြပြီး စစ်တပ်မှ တင်ပြလာသော အမှုများအား ငြင်းပယ်ခြင်း သို့မဟုတ် မေးခွန်းထုတ်ခြင်းတို့ ပင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အချို့အရပ်သားအစိုးရ အဖွဲ့ဝင်များ ကပင်လျှင် အသရေဖျက်မှုများကို တရားရုံးသို့ တင်ပြလာကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အမှုများအား ရပ်တန့်ရန် NLD ၌ ရှင်းလင်းသော အစီအစဉ်များ မရှိသေးပေ။ သတင်းစာအယ်ဒီတာများကမူ အချို့ စစ်တပ်နှင့် အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်မှုများအား ဝေဖန်သည့်အတွက် လူထုရှိ အစွန်းရောက်အုပ်စုများမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများပင် ရင်ဆိုင်နေကြကြောင်း ရှင်းပြခဲ့သည်။

သတင်းရယူခွင့်

ကန့်သတ်မှုများစွာ ရှိနေသေးသော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့များထံမှ တရားဝင်သတင်းရယူမှုတို့အပြင် သတင်းသမားများအား တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရာ နေရာများသို့ သတင်းသွားယူခွင့်တို့အား ခွင့်ပြုမှုများ ရှိလာခဲ့သည်။ ယနေ့အချိန်တွင် သတင်းထောက်များသည် သတင်းအချက်အလက်များတောင်းခံနိုင်ရန်အတွက် တရားဝင်ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူများ သို့မဟုတ် သီးခြားခန့်အပ်ထားသော ဌာနများနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်ရန် တပ်မတော်မှ ပေးသော ဖုန်းနံပါတ် လမ်းညွှန်စာအုပ် တစ်ခုအားပေးထားပါသည်။ ဤနည်းလမ်းဖြင့် ၎င်းတို့သည် အဓိကဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့်ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်များအား တောင်းခံရန်နှင့် အဖြစ်အပျက်များ၏ တရားဝင်အချက်အလက်များအား ရရှိနိုင်ပါသည်။ အဓိကအမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် တပ်မတော်၏ အဓိကအဖွဲ့မှာ သတင်းမှန်ပြန်ကြားရေးအဖွဲ့ဖြစ်၍ ၎င်းကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုများအတွင်း စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ သတင်းထောက်များကမူ အဆိုပါအဖွဲ့၏ ပြောရေးဆိုခွင့် ရှိသူများသည် အတော်အတန်ပွင့်လင်းကြသော်လည်း ဖုန်းခေါ်ဆိုသည့်အခါ ကိုင်လေ့မရှိဘဲ အချို့အဖြစ်အပျက်များအတွက်သာ တရားဝင်သတင်းများပေးရန် ဆန္ဒရှိကြောင်း ပြောဆိုကြပါသည်။

အစိုးရဌာနဆိုင်ရာရုံးများရှိ တရားဝင်ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှု ရရှိရေးသည် အရေးကြီးသည့် အဆင့်တစ်ခုဖြစ်သော်လည်း အဆိုပါ သတင်းအချက်အလက်သည် မှန်ကန်မှုရှိမရှိ စိုးရိမ်နေရဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သော သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခု၌ သတင်းမှန်ပြန်ကြားရေးအဖွဲ့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ မဟုတ်သော ဓာတ်ပုံများကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ ၎င်းတို့မှာ ရိုဟင်ဂျာများ (ဘင်္ဂလီများဟုလည်း ခေါ်သည်) သည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်နေကြောင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်ခဲ့ကြောင်း မှားယွင်းစွာ စွပ်စွဲချက်များဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။^{၁၆} ပြည်သူများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မြန်မာပြည်အခြားနေရာများတွင် ဖြစ်ပွားနေသော စစ်ရေးလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှု သတင်းအချက်အလက်

များအား ရရှိမှုနည်းပါးနေဆဲဖြစ်သော်လည်း ဆက်နွယ်ပတ်သက်နေသည့် လူထုအမြင်များနှင့် ဦးစားပေးမှုများအား မှန်မှန်ကန်ကန် တိုင်းတာဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားရာနေရာများသို့ သွားရောက်သတင်းရယူခွင့်သည် အဓိကလမ်းမကြီးတစ်လျှောက် လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်အားတိုးမြှင့်ထားရာ ယေဘုယျအားဖြင့် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားရာ နေရာများသို့ပင် သွားလာခွင့်ရသဖြင့် တိုးတက်မှုများရှိလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ သတင်းထောက်များ ခရီးသွားလာရာ၌ ရပ်တန့်ခိုင်း၍ မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်နေဆဲဖြစ်ရာ တစ်ခါတစ်ရံ ကင်မရာများနှင့် အခြားပစ္စည်းများကိုပင် စစ်ဆေးမှုများ ရှိနေသေးသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ၎င်းတို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အထိအခိုက်မခံသည့် နေရာများသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းမှ ပိတ်ပင်တားဆီးမှုများ ပုံမှန်ရှိနေခဲ့ပြီး သတင်းတင်ပြရန် လွတ်လပ်ခွင့် အနည်းငယ်သာရှိသည့် တာဝန်ရှိသူများမှစီစဉ်ထားသော ခရီးစဉ်များသို့သာ သွားလာခွင့်ပြုခဲ့သည်။^{၄၄} အထူးသဖြင့် မတရားအသင်းအက်ဥပဒေအား တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားရာနယ်မြေများသို့ သွားရောက်သတင်းယူသူများအား ကန့်သတ်ထားရန်အတွက် အသုံးပြုထားပြီး ၎င်း၏ ပုဒ်မ ၁၇ (၁) သည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် တရားအသင်းအဖွဲ့များနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းအား တားမြစ်ထားသည်။ ဤဥပဒေအား တစ်သမတ်တည်းအသုံးပြုခြင်းမျိုး မရှိသောကြောင့် မီဒီယာများသည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင်များ၏ မှတ်ချက်များအား ပုံမှန်ထုတ်ဝေခြင်းမျိုး လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သို့သော် ၎င်းကို သတ်မှတ်ထားသောတစ်သီးပုဂ္ဂလများ သို့မဟုတ် စာစောင်များ ထုတ်ဝေမှုများအား နှိမ်နင်းရန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေကိုလိုက်၍ သတိထား ထိန်းသိမ်းရန်သာ တစ်ခါတစ်ရံ အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။

အဆိုးရွားဆုံးဖြစ်ရပ်မှာ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော်၏နယ်မြေတွင် ဖမ်းဆီးခံရပြီးနောက် စစ်တပ်မှ ထိန်းသိမ်းထားစဉ် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း အသတ်ခံခဲ့ရသော ကိုပါကြီး အမှုပင်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ သတင်းထောက်သည် အချိန်အတော်ကြာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူဖြစ်ခဲ့ပြီး ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို ထောက်ခံအားပေးသူ တစ်ဦးလည်းဖြစ်၍

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်ကြောင်း လည်းထင်ရှားခဲ့သည်။ သို့သော် စစ်တပ်မှ ၎င်းအားသတ်ဖြတ်ခဲ့သည့် စစ်သားနှစ်ဦးအား တရားသေလွှတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းမိသားစုမှာမူ တရားမျှတမှုကို ရှာဖွေ၍ မရသေးပေ။^{၄၅}

စစ်တပ် အသုံးစရိတ်နှင့် ပတ်သက်သော တရားဝင်အချက်အလက်များအား ရရှိရန် ကန့်သတ်မှု ကြီးကြီးမားမား ရှိနေသေးသည်။ မီဒီယာများသည် နောက်ဆုံးပေါ် စစ်လက်နက် ကိရိယာများဝယ်ယူသည့်ကိစ္စမျိုးကဲ့သို့ ဖုံးကွယ်လျှို့ဝှက်ထားသော သတင်းအချက်အလက်များအကြောင်းကို ရှာဖွေရာ၌ အများအားဖြင့် နိုင်ငံခြားသတင်းဌာနများမှ ထွက်ရှိသည့် စာစောင်များ အပေါ်သာ မှီခိုရသည်။ အစောပိုင်းတွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တရားဝင်ဘတ်ဂျက်အပိုင်းတွင် သတင်းရရှိမှုအလွန်အမင်း ကန့်သတ်ထားခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

အွန်လိုင်းမီဒီယာအား အလျင်အမြန် ဖြေလျှော့ပေးခြင်းသည် လည်းမြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုက်ပွဲနယ်မြေများစွာ၏ ဘက်တော်သားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တသီးပုဂ္ဂလိကများမှ ရေးသားချက်များဖြစ်သည့် ခိုင်မာမှုမရှိသောသတင်းအချက်အလက်များအား ပြန့်နှံ့သွားစေတတ်သည်။ အခြားနိုင်ငံများမှ ခိုးချအသုံးပြုထားသော သို့မဟုတ် လိမ်လည်အသုံးပြုထားသောအလောင်းများ၏ ဓာတ်ပုံများအပါအဝင် မမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ ရှိခဲ့သည်။

ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည့် နည်းလမ်းများ

ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းဖြင့်ဆောင်ရွက်နေသည့်လုံခြုံရေးကဏ္ဍသည်ပြည်သူတို့အပေါ် တာဝန်ခံသည့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်၍ ၎င်းတို့၏ မူလရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် ပြည်သူများအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုအားထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပေးရန်သာ ဖြစ်သည်။ လက်ရှိသွားနေဆဲဖြစ်သောနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကူးပြောင်းမှုမှ ရလာမည့် ရလဒ်များအား ကြည့်ခြင်းဖြင့် မြန်မာ့လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ထိုလမ်းစဉ်အတိုင်း

သွားနေသည်ဟု မည်သည့်အရာကမှ အာမခံထားခြင်းမရှိသေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများသည် အစိုးရအဖွဲ့ ပြင်ပနှင့်အတွင်း နှစ်ခုလုံးရှိ ဒီမိုကရေစီလိုလား သူများနှင့် အတူတကွ ၎င်းလမ်းကြောင်းအတိုင်း သွားနိုင်ရေး တွန်းအားဖြစ်စေ သည့်အခွင့်အရေးများအား ဖန်တီးပေးပါသည်။

ယခုမှစ၍ မြန်မာ့လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး ကဏ္ဍများ သည်နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲမှု ပြုနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့ သည် စစ်တပ်ခေါင်းဆောင်များ၏ အတွေးအမြင်များ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိက အကျိုးစီးပွားများအပေါ် အခြေခံပြီး အရပ်သားအစိုးရအဖွဲ့၏ လက် အောက်မှ ခွဲထွက်နေနိုင်ပါသေးသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ တဖြည်းဖြည်း ကူးပြောင်းမှုပြုနိုင်ပြီး ရွေးကောက်ခံ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များ၏ ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်စီမံမှု အောက်သို့ တိုးမြှင့် ကူးပြောင်းလာနိုင်ကာ ပြည်သူတို့၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုအား ထိန်း သိမ်းကာကွယ်ရန် ပိုမိုအလေးပေးလာမှုနှင့်အတူ ပြည်သူလူထုနှင့် အရပ် ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား ပိုမိုပါဝင်ခွင့်ရရှိစေရန် ဖွင့်လှစ်ပေးမှုများ လည်း ပြုလုပ်လာနိုင်ပါသည်။

“
အစိုးရအဖွဲ့မှအရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များ၊အရပ်
ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာ၊ မူဝါဒရေးရာ
လေ့လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပညာရေး
ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးတွင် အဓိက
အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေကြပါသည်။
”

အရပ်သား ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စိတ်ဝင်စားသော အများပြည်သူကောင်းကျိုးအပေါ် ခိုခိုမျှပြုခြင်းနှင့်အတူ တသမတ်တည်း ဖြစ်သော ဖိအားနှင့် လိမ္မာပါးနပ်သော ညှိနှိုင်းမှုအား ပေါင်းစပ်လုပ် ဆောင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ပိုမိုကြီးမားသော အင်အားနှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်မှုတို့ အား ရရှိနိုင်မည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အစိုးရအဖွဲ့မှ အရပ်သားကိုယ်စား လှယ်များ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာ၊ မူဝါဒရေးရာလေ့ လာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ အားလုံးတွင် အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေကြပါသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစတင်၍ လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၌ ပြည်သူတို့၏ ထိန်းချုပ် ကြီးကြပ်စီမံမှုနှင့်ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှုတို့သည် အတော်အသင့် တိုးတက်မှု များရှိလာခဲ့သည်။ ဧရာဆက်လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းများသည် ဆယ်စု နှစ်များစွာရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုအဖြစ် လေးနက်စွာ ရှုမြင် ရန်ဖြစ်သည်။ များပြားသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တစ်ဦးတစ်ယောက် ချင်းစီတို့၏ တသမတ်တည်းလုပ်ဆောင်မှုများသည် မျိုးဆက်သစ်များ အတွက် စဉ်ဆက်မပြတ်ပြောင်းလဲမှုအား ယူဆောင်လာနိုင်ရန် လိုအပ်

လျက်ရှိပါသည်။ ဒီမိုကရေစီကူးပြောင်းခြင်းကဲ့သို့ပင် ၎င်းနယ်ပယ်များ တွင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ခြင်းသည် ပြီးမြောက်ပြီဆိုသည့် အဆုံးသတ်ရှိ မည်မဟုတ်ပေ။ လူထုနေရာအားတည်ဆောက်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အာဏာပိုင်များအားပြည်သူများ တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှုရှိလာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အစဉ်ပြောင်းလဲနေပြီး ဆက်လက်လုပ်ဆောင် သွားရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်ပါသည်။

ဤနယ်ပယ်၌ တိုးတက်မှုကို မျိုးစုံသော အကြောင်းအရာများ ကတားဆီးပိတ်ပင်မှုများရှိနေသည်။ ပထမအချက်မှာ တပ်မတော်၏ ခုခံမှုဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် စုပေါင်းပြီးအားလုံးပါဝင်သည့် အများပြည်သူတို့ အမြော်အမြင်ထက် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအမြင်နှင့် ပုဂ္ဂလိက အကျိုးစီးပွားများကိုသာ ဆက်လက်၍ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်သာ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ အစိုးရနှင့်လူမှုအဖွဲ့အစည်းသည် ထိုကဏ္ဍ အတွက်လိုအပ်သော စွမ်းရည်နှင့် အရင်းအမြစ်များတွင် ကန့်သတ်ချက် များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး အရပ်သား အနည်းငယ်ကသာ လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍတို့၌ နက်နက်နဲနဲ ဗဟုသုတများ ရှိကြသည်။

တတိယအချက်မှာ စစ်တပ်ကို စိန်ခေါ်ရန် သို့မဟုတ် ခေတ်မီ နည်းလမ်းများဖြင့် (တခါတစ်ရံ နိုင်ငံခြားနည်းနာဟု ထင်ရသည့်) စမ်း သပ်ရန် နိုင်ငံရေးအရ စိတ်အားထက်သန်မှုများ အားနည်းနေသေး သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရယန္တရားတစ်လျှောက်လုံး ပြောင်းလဲမှု မရှိ သောဆောင်ရွက်မှုများဖြင့်သာ ဆက်လက် လည်ပတ်နေသည်။ နောက် ဆုံးအချက်မှာ နိုင်ငံတော်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား မယုံကြည်မှု ပိုမို နက်ရှိုင်းလာပြီး အချို့အစိုးရအဖွဲ့များသည် ပြည်သူများအား အန္တရာယ် ကဲ့သို့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် သို့မဟုတ် ပိုမို ဆိုးရွားသည်မှာ ပြည်သူများအား ရန်သူသဖွယ် စီမံအုပ်ချုပ်ရန် ဆက် လက်ကြိုးပမ်းလာကြပါသည်။ ထို့အတူ ပြည်သူ့ဘက်မှလည်း အစိုးရကို ကြောက်ရွံ့နေဆဲဖြစ်သဖြင့် လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်သည် ၎င်းတို့နှင့် မသက် ဆိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်လာသည်။

လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဖော်ဆောင်ရာတွင် နိုင်ငံသားများ၏ တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အပေါ် မူတည်၍ ၎င်းတွင် တစ်ဦးချင်းစီနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်၏ မျှတမှုမရှိသော တရားစီရင်ရေးတို့အား ကြောက်ရွံ့မှုမရှိဘဲ လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်လက်တွဲဆောင်ရွက် နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူများ၏ ပါဝင်ဆွေးနွေးမှုနှင့် ဝေဖန်မှုများအား ပိုမိုဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်ခြင်းသည် လည်း လုံခြုံရေးကဏ္ဍတစ်ခုလုံးအတွက် အကျိုးများစွာ ဖြစ်ထွန်းစေနိုင် ပါသည်။

စင်စစ် ဝေဖန်မှုများသည် အပြုသဘောဆောင်ပြီး ခိုင်မာသည့် ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့အစည်းများမှ မတူကွဲပြားသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု လုံး၏ လိုအပ်သလိုလိုက်လျောညီထွေဖြစ်နိုင်မည့် ပိုမိုထိရောက်သော အစိုးရကို ဖန်တီးရန်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ကဏ္ဍအားလုံးတွင်

အစိုးရ၏ အရင်းအမြစ်များသည် လူ့စွမ်းအားအရသော်လည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အချိန်တို့အရသော်လည်းကောင်း အလွန်အားနည်းနေပါသေးသည်။ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ သုတေသနနှင့် အရေးဆိုတင်ပြမှုများသည် အစိုးရအား အရေးကြီးသော အချက်အလက်များကို ပေးနိုင်ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော မူဝါဒများကို လမ်းညွှန်ပေးရန် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။ တရားဝင်ညှိနှိုင်းရေးယန္တရားများမှတစ်ဆင့် ကျွမ်းကျင်သူများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ပိုမိုစနစ်တကျ တောင်းဆိုနိုင်သည်။

ဤဆွေးနွေးမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွင် ပါဝင်သော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများအား ပိုမို၍ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ တာဝန်ခံမှု တာဝန်ယူမှုရှိ၍ ထိရောက်သော လုံခြုံရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍများအား ရေရှည်တိုးတက်စေရန် အထောက်အကူပြု လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။ Saferworld ၏ အနာဂတ် သုတေသနနှင့် လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများသည်လည်း အဆိုပါကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအား ပံ့ပိုးနိုင်ရန် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- United Nations Development Programme (2018), 'Public Oversight of the Security Sector: A Handbook for Civil Society Organizations', January, p 11 (https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/civil_society/public_oversightofthesecuritysectorahandbookforcivilsocietyorgan.html)
- There are, in some circumstances, legitimate reasons to limit public involvement in security affairs; for example, when withholding highly sensitive information. However, this should only be permitted for well-defined and legally sanctioned reasons, and only in extreme circumstances.
- See Aung San Suu Kyi (1991), 'In Quest of Democracy', in M Aris (ed.), *Freedom from Fear and Other Writings* second edition (London: Penguin Books), p 176. She continued, 'Within the framework of liberal democracy, protest and dissent can exist in healthy counterpart with orthodoxy and conservatism, contained by a general recognition of the need to balance respect for individual rights with respect for law and order.'
- The Global New Light of Myanmar* (2018), 'Military parade to mark 73rd Anniversary of Armed Forces Day held in Nay Pyi Taw', 28 March (<http://www.globalnewlightofmyanmar.com/military-parade-mark-73rd-anniversary-armed-forces-day-held-nay-pyi-taw/>)
- East-West Center (2014), 'Contesting Buddhist Narratives: Democratization, Nationalism, and Communal Violence in Myanmar' (<https://www.eastwestcenter.org/sites/default/files/private/ps071.pdf>); Wade F (2017), *Myanmar's Enemy Within: Buddhist Violence and the Making of Muslim 'Other'* (London: Zed Books).
- BBC News (2011), 'Burma frees dozens of political prisoners', 12 October (<https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-15269259>)
- See chapter 2 of Egretau (2016), *Caretaking Democratization: The Military and Political Change in Myanmar* (London: Hurst).
- Regular updates of the number of political prisoners behind bars are available on the website of the Assistance Association for Political Prisoners (Burma) at: <https://aappb.org/2019/02/2019-political-prisoners-list/>
- San Yamin Aung (2019), 'Total Number of Defamation Cases Under Telecommunications Law Hits 200', *The Irrawaddy*, 24 June (<https://www.irrawaddy.com/news/burma/total-number-defamation-cases-telecommunications-law-hits-200.html>)
- Human Rights Watch (2019), 'Dashed Hopes: The Criminalization of Peaceful Expression in Myanmar', January 31 (<https://www.hrw.org/report/2019/01/31/dashed-hopes/criminalization-peaceful-expression-myanmar>)
- Free Expression Myanmar (2019), 'Defamation?', p 26 (<http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2019/05/Defamation-international-standards.pdf>)
- Human Rights Watch, op. cit., p 56–69.
- Naw Betty Han (2019), 'Justice for Victoria: child sexual abuse case sparks national outrage', *Frontier Myanmar*, 15 July (<https://frontiermyanmar.net/en/justice-for-victoria-child-sexual-abuse-case-sparks-national-outrage>)
- Hein Ko Soe (2018), 'Peace rally leaders call for investigation into police violence', *Frontier Myanmar*, 31 May (<https://frontiermyanmar.net/en/peace-rally-leaders-call-for-investigation-into-police-violence>)
- Quoted in Aung San Suu Kyi, Clements A (2008), *The Voice of Hope. Conversations with Aung San Suu Kyi* second edition (London: Rider), p 128.
- Interview, Yangon, April 2019.
- Ibid.
- Interview, Yangon, May 2019.
- Interview, Yangon, March 2019.
- Htet Naing Zaw (2019), 'In a First, Daw Aung San Suu Kyi Lectures at National Defense College', *The Irrawaddy*, 21 February (<https://www.irrawaddy.com/news/burma/first-daw-aung-san-suu-kyi-lectures-national-defense-college.html>)
- Interview with a retired colonel, Yangon, May 2019.
- Interview, Yangon, March 2019.
- Zue Zue (2019), 'Human Rights Law Now Mandatory for Myanmar Law, Int'l Relations Students', *The Irrawaddy*, 17 October. (<https://www.irrawaddy.com/news/burma/human-rights-law-now-mandatory-myanmar-law-intl-relations-students.html>)
- The Peace Leadership and Research Institute is run by the Thabyay Education Foundation. See their website at: <http://www.thabyay.org/plri.html>
- Myanmar Sustainable Development Plan, p 12.
- Interview, Yangon, May 2019.
- Nyan Hlaing Lynn (2017), 'Tensions ahead over changes to "race and religion" laws', *Frontier Myanmar*, 20 February (<https://frontiermyanmar.net/en/tensions-ahead-over-changes-to-race-and-religion-laws>); The Global Justice Center (2015), 'Myanmar's Long Road to Gender Equality', November (<http://www.globaljusticecenter.net/documents/UPR.2Pager.pdf>); Walton MJ, McKay M, Daw Khin Mar Mar Kyi (2015), 'Women and Myanmar's "Religious Protection Laws"', *The Review of Faith & International Affairs* 13 (4).
- Interviews with the Women's League of Burma, the Gender Equality Network and international experts, Yangon, May 2019. International pressure came largely as a result of issues being raised at the Universal Periodic Review.
- See Assistance Association for Political Prisoners (2016), 'Prison Conditions in Burma and the Potential for Prison Reform', September, p 32 (http://www.burmalibrary.org/docs23/AAPPB-2016-09-Prison_Conditions+Reform-en-red.pdf)
- The Global New Light of Myanmar* (2019), 'Improved rights for prisoners through Parole System', 6 June (<http://www.globalnewlightofmyanmar.com/improved-rights-for-prisoners-through-parole-system/>)
- Interviews with the Assistance Association for Political Prisoners and MPs, Yangon and Naypyidaw, March 2019, May 2019.
- The Asia Foundation (2016), 'Strengthening Policy Institutes in Myanmar', p 1 (https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2016/05/Strengthening-Policy-Institute-in-Myanmar_ENG.pdf)
- Interview, Yangon, May 2019.
- Interview, Yangon, May 2019. She also mentioned the need for the majority public to be informed on federalism, to understand it is not simply about non-Bamar communities trying to break away from the country, but is about building a stronger country together.
- For more on the role of the media in supporting security sector governance and reform, see: DCAF (2012), 'The Media and Security Sector Governance' (https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/ENG_Media_Tool2.pdf)
- Interviews, Yangon, May 2019.
- For example, see Senior General Min Aung Hlaing's website: <https://www.seniorgeneralminaugnhlaing.com.mm/en/2734/senior-general-min-aung-hlaing-welcomes-meets-lt-gen-chansamone-chanyalath-minister-national-defence-lao-peoples-armed-forces/>
- Interviews in Yangon, May 2019.
- See Kean T (2017), 'Myanmar's Telecommunications Law Threatens its Democratisation Process', *ISEAS Perspective* 50 (https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2017_50.pdf); Human Rights Watch, op. cit., pp 11–12.
- San Yamin Aung (2019), 'Total Number of Defamation Cases Under Telecommunications Law Hits 200', *The Irrawaddy*, 24 June (<https://www.irrawaddy.com/news/burma/total-number-defamation-cases-telecommunications-law-hits-200.html>)
- Free Expression Myanmar, op. cit., p 26.
- Human Rights Watch, op. cit.
- McPherson P (2018), 'Exclusive: Fake photos in Myanmar army's "True News" book on the Rohingya crisis', *Reuters*, 30 August (<https://www.reuters.com/article/us-myanmar-rohingya-photos-exclusive/exclusive-fake-photos-in-myanmar-armys-true-news-book-on-the-rohingya-crisis-idUSKCN1LF2LB>)
- Interviews, Yangon, 2019.
- International Commission of Jurists (2018), 'Achieving Justice for Gross Human Rights Violations in Myanmar Baseline Study', pp 27–28 (<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Myanmar-GRA-Baseline-Study-Publications-Reports-Thematic-reports-2018-ENG.pdf>)

Saferworld အကြောင်း

Saferworld သည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပဋိပက္ခများအား လျော့ချကာကွယ်ရန်နှင့် ပိုမိုလုံခြုံသော ဘဝများ တည်ဆောက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့်လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နေသော လွတ်လပ်သည့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့အနေဖြင့် ပဋိပက္ခများ ခံစားနေရသော ဒေသခံပြည်သူများနှင့်အတူ လက်တွဲပြီး ၎င်းတို့၏ ဘဝပိုမိုဘေးကင်းစေရန်နှင့် လုံခြုံမှုအား ခံစားရရှိနိုင်သော လုပ်ငန်းများ၊ ကျယ်ပြန့်လှသော သုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ၎င်းသုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းများမှ ရရှိလာသော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအား အသုံးပြုပြီး ဒေသတွင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ မူဝါဒများနှင့် အလေ့အကျင့်များအား တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်နေပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့၏ ပထမဦးစားပေးမှာ လူသားများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့မှ အကြွင်းမဲ့ယုံကြည်သည်မှာ လူတိုင်းမလုံခြုံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှု ပဋိပက္ခများမှ ကင်းလွတ်ပြီး ငြိမ်းချမ်း၍ မိမိဆန္ဒပြည့်ဝသော ဘဝများကို ရရှိပိုင်ဆိုင်နိုင်ခွင့်ရှိသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ အဖွဲ့သည် အာဖရိက၊ အာရှနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသများတွင် လုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်နေသော အကျိုးအမြတ်မယူသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ဤမူဝါဒအကျဉ်းချုပ်ကို Kim Jolliffe မှ ရေးသားပြုစုပါသည်။

ရှေ့မျက်နှာဖုံး - ရိုက်တာသတင်းထောက် ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦးတို့အား လွှတ်ပေးရန် ရန်ကုန်မြို့လယ်တွင် ပြည်သူများ တောင်းဆိုကြစဉ်။
၁၂ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၈။ © MPA

ဤသုတေသနအပြင် Saferworld ၏မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လုပ်ဆောင်နေသော လုံခြုံရေး၊ တရားမျှတရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် UKAid မှ ငွေကြေးအားဖြင့် ပံ့ပိုးထားပါသည်။ သို့သော် ဤသုတေသနတွင် ဖော်ပြထားသော အမြင်များသည် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ တရားဝင်မူဝါဒများအား ထင်ဟပ်မှုမရှိကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြလိုပါသည်။

SAFERWORLD

UK OFFICE
Saferworld
The Grayston Centre, 28 Charles Square
London N1 6HT, UK
Phone: +44 (0)20 7324 4646
Email: general@saferworld.org.uk
Web: www.saferworld.org.uk
 www.facebook.com/Saferworld
 @Saferworld
 Saferworld
Registered charity no. 1043843
A company limited by guarantee no. 3015948
© Saferworld, November 2019.

MYANMAR OFFICE
Room (3A/B), No. (275/C) Pyay Road
Mayaynigone, Sanchaung Township
Yangon, Myanmar
Phone: +95 (0)9 264802051
Email: saferworldmyanmar@saferworld.org.uk